

თავისუფალი საქართველო

№ 16
 4-17 აგვისტო
 1995 წ.
 ფასი 1000 რუბლის შესაბამისი კუპონი
 0562631 66421
 სარეგისტრაციო მოწმობის № 0441

WEEKLY NEWSPAPER TAVISUPALI SAKARTVELO (FREE GEORGIA)

ძირს რეპრეზენტები!

აცხადებს ოპოზიცია, რომელსაც არ სურს შევარდნადის კონსტიტუცია მასში ჩადებული პრეზიდენტობის ინსტიტუტისა და საქართველოს ფედერალური მოწყობის პრინციპის გამო, მაგრამ სასიცოცხლოდ დაინტერესებულია საპარლამენტო არჩევნების ჩატარებით.

თავის მთავარ არგუმენტად ოპოზიცია აყენებს თეზისს, რომ საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის ხელყოფის პრობლემაში, როდესაც საქართველოს იურიდიული ფაქტობრივად არ ვრცელდება აფხაზეთსა და სამხაბლოზე, რეფერენდუმის ჩატარება დარღვევს ტერიტორიაზე ნიშნავს ამ მდგომარეობის დაკანონებას, რაც მომავალში, შესაძლოა, საერთაშორისო დონეზეც მყარ სამართლებრივ არგუმენტად იქნეს მიჩნეული.

მოტივი სარწმუნოა, მაგრამ სრულიად გაურკვეველია, რატომ არ ვრცელდება იგივე მოსაზრება საპარლამენტო არჩევნებზეც. არსებითად, ნებისმიერი არჩევნებიც, იქნება ეს საპრეზიდენტო, საპარლამენტო, თუ ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებისა, ისეთივე საერთო სახალხო პლემბისცია, როგორც რეფერენდუმში, რომელიც აფიქსირებს გარკვეული ქვეყნის მოქალაქეთა აზრს. განსხვავებულია მხოლოდ გამოკითხვის ფორმა და ფუნქცია.

მაგალითად, დასავლეთის პრესაში, ჩვენთვის პრობლემების განხილვისას, რიგი სამართალმცოდნეები უკვე თამამად გამოთქამენ აზრს ჩვენთვის დამოუკიდებლობის სამართლებრივი საფუძვლების შეუვალობის შესახებ და ამის ერთ-ერთ ძირითად არგუმენტად, ჩვენთვის ისტორიის თანამედროვე ეტაპის განხილვისას, მიიჩნევენ იმ ფაქტს, რომ ჩვენთვის მოსახლეობამ არ მიიღო მონაწილეობა რუსეთის პრეზიდენტის, სახელმწიფო დუმისა და ფედერალური ორგანოების არჩევნებში.

ჩვენ შორს ვართ იმ აზრისგან, რომ გავაიგიოთ ჩვენთვისა და აფხაზეთის პრობლემები, რასაც გულმოდგინედ ცდილობენ საქართველოს მმართველი წრეები: ერთი - რუსეთის მიერ მრავალჯერ დაპყრობილი ქვეყანაა, რომელსაც გააჩნია ყველა სამართლებრივი და მორალური უფლება კონდეს დამოუკიდებელი სახელმწიფოებრიობა; მეორე - ახიმილირებულ ქართველთა და შემოხიზნულ ტომთა ადრევისა და რუსიფიკაციის შედეგად წარმოქმნილი სოციალური კასტა, რომელიც პრეტენზიას აცხადებს საქართველოს ისტორიულ ტერიტორიასა და კულტურაზე.

მიუხედავად ამისა, საერთაშორისო სამართლის ენაზე ორივე პრობლემა, შესაძლოა, ერთნაირად გადაიჭრას. საქართველოს ამჟამინდელმა მმართველობამ ისედაც ძალზე ბევრი გააკეთა, რათა აფხაზეთის საკითხში ქართული მხარე სამართლებრივად და ფაქტობრივადც წამყვანი მდგომარეობაში აღმოჩენილიყო. ეს ეხება როგორც თავად ომის დაწყებას, ისე მის წარმართვას და მის პარალელურად სრულიად კაპიტულანტური პოლიტიკის გატარებასა და დიპლომატიური შეთანხმებების ხელმოწერას.

შედეგი სახეზეა და ახლა მხოლოდ ბოლო წერტილია დასასმელი - ფაქტობრივი შედეგი სამართლებრივად უნდა დაკანონდეს. ნებისთი თუ უნებლიეთ, უჭკუობით თუ ანგარებით, ოპოზიცია ამაში ეხმარება მმართველ რეჟიმს, რაკი არ სურს გაიანზროს და აღიაროს თავად ამ რეჟიმის დაკანონების პირდაპირი საშინოება საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისთვის; არ სურს აღიაროს, რომ თავად არჩევნების ფაქტი ნიშნავს ქვეყნის დამოუკიდებელი რეალობის სამართლებრივ ფიქსაციას, ხოლო არჩევნებში მონაწილეობა - ამ დანაშაულში თანამონაწილეობას.

რათღენ არააპოუფარულადაც არ უნდა ეფერდეს ეს მოწოდება - საქართველო სამართლებრივად უნდა დაბრუნდეს უკან, იმ დროში, როდესაც ქვეყანას მართავდა მის მთელ ტერიტორიაზე არჩეული ხელისუფლება; უნდა აღდგეს სტატუს-კვო და ამ საფუძველზე მოხდეს რეალური სიტუაციის მოგვარება.

ქვეყნის ტკივილით არ სტკივა გული, დაპვიწყებია, რომ ქვეყნად ცასა ღვთად მოუცია მართო მამული; დაპვიწყებია, რომ დიდი არი ღვთისა წინაშე იგი ცხოვრება, რომელიც ქვეყნის წვითა დამწვარი ქვეყანასავე შეეწირება.

"აჩრდილი"

ოპოზიცია რეკლამას უკეთებს შევარდნას

უკანასკნელ პერიოდში სახელგატყილ პოლიტიკოსთა მხრიდან შევარდნადის წინააღმდეგ გალაშქრება უკუშემატს ქმნის

სამწუხაროდ, თავად ოპოზიციის ეს ოდიოზური წარმომადგენლები, რომელთაც, სხვა დიდ ცოდებთან ერთად, მოქმედი კანონმდებლობის წინაშეც შესცოდეს, ვერ ხედებიან, რომ მათ მიერ შევარდნადის პასუხისმგებლობის საკითხის დაყენება, უკეთეს შემთხვევაში, დიმიდს გამოიწვევს შინ თუ გარეთ. შევარდნადისთვის მთავარია, რომ გარეთ დარწმუნდნენ მას დაპირისპირებული ძალების კომპიურ უსუსურობაში.

თუმცა ირაკლი წერეთლის, თემურ ჟორჯიანიისა და ვახტანგ ბეგაშვილის მიერ შევარდნადის მიმართ ჩამოყალიბებული ბრალდებები, გამომდინარე კანონიდან ხელისუფლების შესახებ, ერთის შეხედვით, სამართლებრივად გამოიყურება (სხვა საკითხია, რომ თავად ეს კანონი სრულიად უკანონო გზითაა მიღებული უკანონოდ არჩეული პარლამენტის მიერ), მაგრამ იმის გათვალისწინებით, რომ

სამივე მოლაშქრის ბედი ნიშნავს დადებული (სამივე მიეკუთვნება გასწორად გაზადებული ვაცების რიცხვს), ოპოზიციური ტრიადის იერიში ყოველგვარ ეფექტს კარგავს.

კიდევ უფრო საგულისხმოა ჯაბა იოსელიანის ომხიანი განცხადება იმის თაობაზე, რომ შევარდნაზე დანაშაუვა და მას ციხე ელის. მსგავსი წარსულისა და საქმიანობის ადამიანისგან ასეთი ბრალდება შევარდნადის მისამართით თითქმის კომპლიმენტად ეღერს. მით უფრო მაშინ, როცა დასავლეთის გავლენიანმა წრეებმა ცალსახად მოსთხოვეს "ქართული დემოკრატიის მამას" ჩამოიშოროს ოდიოზური რეპუტაციის მქონე მეგობარი.

ცხადია, ახლა უკვე სათვალავში აღარ არის არც ის, რომ შევარდნაზე სწორედ იოსელიანის მიერ იქნა მოწვეული საქართველოში; რომ ისინი ერთად ხედებოდნენ ბეიკერსა და გენშერს, ერთად წვეტდნენ მსოფლიო მნიშვნელობის პრობლემებს; რომ იოსელიანი, როგორც "დიდი დიპლომატის" რჩეული შეგირდი, საქართველოსთვის სასიცოცხლო მოლაპარაკებებს აწარმოებდა სოჭსა თუ ვენეც-

აში, სადაც ქართველ განგსტერს გულითადად ეგებებოდნენ ცივილიზებული სამყაროს ბაფთიანი განგსტერები.

დღეს ამის გასწენება აღარავის აწყობს. ხოლო კუთხეში მოქცეული ჯაბა იოსელიანი, ნებისთი თუ უნებლიეთ, მოძრაობს მისთვის წინაწინ გაკვალული ტრაექტორიით და, ვინ იცის, იქნებ ახალ კატაკლიზმებსაც კი უშაადებს თავის გუშინდელ მეგობრებსაც და მუდმივ მტრებსაც.

ხედება თუ არა ამას თვითონ, ძნელი სათქმელია. საერთოდ, ხედებიან თუ არა მართონებები, რას სჩადიან უხილავი ხელის ნებით? ნათელია მხოლოდ, რომ მათ როლები აერიათ - თავისი თავი წარმოიდგინეს იმ ზნობრივ ინსტანციად, რომლის მიერ კვშმართების ქადაგება არასოდეს უფასურდება.

ყველაფერი, რასაც ისინი ამბობენ დღეს - უკვე ითქვა სხვის მიერ გუშინ, როდესაც ჯერ კიდევ შეიძლებოდა ქვეყნისა და საკუთარი თავის შევლა.

ასე რომ, მათ დაიგვიანეს!

რომანოზ საგინაშვილი

საქართველო

ფხაზეთის პრობლემა მიმდევრულად აწევს არსებულ ხელისუფლებას და არჩევნების მთავრობასთან ერთად მისი სიმძიმე უფრო და უფრო იზრდება. ამავე დროს, უფრო და უფრო არაა არა თუ არ გარკვეულად, არამედ კიდევ უფრო ბუნდოვანი გახდა. ერთი მხრივ, ივნისის ბოლოდან ი-

თან. დაპირებების მიცემას არც რუსეთის სამხედრო ძალების სარდალი იაკუშვილი იშურებდა, თანაც წაღწევის გზაზე დაგებული ლენინის სომხური ბატალიონის მიერ რაიონში ჩატარებული ექვემდებარების ფონზე. ცხადია, რუსეთის უკან დახევის მრავ-

თვის გამოცხადებული ემბარგოს დარღვევაში. და ეს მაშინ, როდესაც პროაფხაზეთი წრეები რუსეთში დღენიადაგ გააქვირდნენ, რუსეთის სახელმწიფო უწყებებთან, რუსეთის სახელმწიფო უწყებებთან და ჩვენი აფხაზი მეგობრები შიშხიშხიან იხილებიანო.

ხელისუფლების წინასწარჩევი სტრატეგია

- აფხაზეთის დაბრუნების ილუზიები

ლისის ბოლომდე პარლამენტის შესასვლელთან მიმდინარე ლტოლვილთა აქციამ საერთოდ გააუფასურა აფხაზეთის საკითხის მიმართ ამგვარი პროტესტის გამოხატვის ფორმა: კომიკურობამდე უაზრო პლაკატებით შეიარაღებულ 50-100 ადამიანს ევალებოდა ლტოლვილთა 250 ათასიანი არმიის წარმოსახვა - განსახიერება, რაც, საფიქრალადა, სიცილიად არ ეყოფოდათ სოსუშიც და მოსკოვშიც.

ვალე მექანიზმი გააჩნია და რაც არ უნდა განაცხადოს ქართული პურ-მარილი პარტიკულარული შუქიკომ აქ - იქ, მოსკოვში ყოველთვის მოიძებნება არათუ

აფხაზეთის კოზირი კვლავ აქტიურად თამაშდება სხვადასხვა მხარის მიერ სხვადასხვა მიზნით: ერთი ცდილობს ლტოლვილთა მორჩილი მასის მომხრობას

მამუკა ტუსიშვილი

სიტყვიერი დაპირებების, არამედ წერილობითი შეთანხმებების გამაჩვიებელი მექანიზმი.

ამავე დროს, გააქტიურდნენ აფხაზეთის დეინდი სახელისუფლებო სტრუქტურები, რომლებიც, ერთი მხრივ, ერთმანეთში ვერ რიგდებიან, მეორეს მხრივ კი, შესაშური სითამაშით ახსენებენ ხელისუფლების პოლიტიკას აფხაზეთის მიმართ. საქმე იქამდეც კი მივიდა, რომ აფხაზეთის უზენაესი საბჭოს სესიასზე 19 ივლისს საქართველოს ხელისუფალთა ბრალი დასდეს აფხაზ სეპარატისტების-

აფხაზეთში, თუნდაც გადის რაიონში, დაბრუნების ილუზიებით; მეორე, დისკრედიტირებული ხელისუფლების წინააღმდეგ პერიოდული გალაშქრებით ქულებს იგროვებენ უკმაყოფილოთა შორის.

ერთნიც და მეორენიც, არსებითად ატყუებენ ხალხს და მათი რეალური მიზანია - მართვის ბერკეტებისა და გავლენის სფეროების შენარჩუნება არჩევნების შემდგომაც, მმართველ კლანში დაჩენა და ქონების განაწილების საკუთარი წილის მიღება.

მეორეს მხრივ, რუსეთის ფედერაციის საბჭოს თავმჯდომარის ვლადიმერ შუმიკოს მიერ თბილისში ვიზიტის დროს გაკეთებული განცხადებები - "არძინა ისეთივე დამნაშავეა, როგორც ღუდაგეი" და "ჩვენი სამხედრო ბაზები მთელ მსოფლიოს აუწყებს, რომ მათ ამ ნაკვეთზე არაფერი ესაქმებათ" - აშკარად ისახავდა მიზნად, აფხაზეთის საკითხი მილიანად და საბოლოოდ იქნეს გათავისუფლებული რუსეთის ხელისუფალთა ნება-სურველ-

შეათხვეპით არაფერი ხდება

საქართველოში შექმნილი მდგომარეობა ერთი შეხედვითა ჩანს ქაოსური, თორემ სინამდვილეში, ამ ქაოსის ძაფები გასაოცარი კანონზომიერებით არიან გადაწურულ-გადახლართულნი და ქვეყნის სრული გაპარტახების, ნგრევის სურათს ქმნიან.

ამ აბაღაზურად თავისი მქსოველი ჰყავს. მან იცის თავისი საქმე და საკვირველი ოსტატობითაც ქსოვს იმ ბადეს, რომელშიც უკვე მეთხევ წელია უშწოდებელი ფართხალებს მთელი საქართველო. დიას, ჩვენთან შემთხვევით თითქმის აღარაფერი ხდება.

დღეს, როდესაც ჩვენი რეფორმატორი მთავრობა ახალ-ახალ ნაბიჯებს დგამს ქვეყნის "ეკონომიკური აღმავლობის გზაზე" და ღამის სახრის ცვლით მიერეკება დამშუულ, გაუბედურებულ მოსახლეობასაც სახელმწიფოს მეთაურის მიერ მონიშნული "საყოველთაო კეთილდღეობისკენ", თითქმის გაკვირვებას აღარც უნდა იწვევდეს არანაირი მოულოდნელობა, არანაირი შეუსაბამობა ფასებში, არანაირი სიძვირე...

და მაინც, ძალიან გაგვაოცა ერთმა ფაქტმა: თბილისიდან ყაზბეგამდე ავტობუსით მგზავრობის დირექტორმა 60 ათას რუსულ რუბლს შეადგენს. ეს შემთხვევითობა არ უნდა იყოს. მოგეხსენებათ, ყაზბეგის რაიონი კავკასიონის ქედს გადაღმა მდებარეობს. ამდენად, გეოგრაფიულად იგი ისედაც მოწყვეტილია დანარჩენ საქარ-

თველოს. ახლა კი, თბილისი-ყაზბეგის ავტობუსზე ასეთი ძალიან ფასის დაწესებით, ფაქტობრივად, ეკრძალებათ დედა-ძალაქში ჩამოსვლა: 60 ათას რუსულ რუბლს თუ ბასილიას მიერ გამაგრებულ კუპონზე გადაიყვანო, ვნახავთ, რომ ეს თანხა ადამიანის ექვსი თვის ხელფასს შეადგენს. ე.ი. თბილისში ჩამოსასვლელად კაცს ნახევარი წლის მუშაობა სჭირდება, ხოლო თუ უკან დაბრუნებაც მოინდობს, მაშინ კეთილი უნდა ინებოს და მიეღი წელი იშრომოს ხელუბრადად გასწავლამ (ეს მარტო მგზავრობა, თორემ თუ სხვა მოთხოვნებზეც გაუწინდა, ერთი კი არა, მთელი სიცოცხლეც არ ეყოფა).

ჰოდა, ჩვენი მოხვედრებიც იძულებულნი არიან თბილისის ნაცვლად ოსების დედაქალაქ ვლადიკავკასის მიაშრონ საჭიროების შემთხვევაში. იქით ყველაფერი გათიხვებულია და იაფიც არის, ხოლო მათი კავშირი თბილისთან თანდათან წვედება.

აი ასე, შვიდობიანი გზით, უმჯობროდ ახერხებს დღევანდელი ხელისუფლება საქართველოსთვის კიდევ ერთი კუთხის ჩამოშორებას. ყველაფერი ხომ გაუცხოებით იწყება. ხელისუფლება, რომელმაც, უკვე კარგა ხანია, ხელი წაიჭია ჩვენი ქვეყნის მიწებს და მას საკუთარი ქონებასავით უშურველად არიგებს, რასაკვირველია, დეჰუმანი უკლის გეერდს ამგვარ ფაქტს.

არადა, ხევი საქართველოს ჩრდილოეთი კარიბჭეა, მოხვედრები ოდითავე საქართველოს მეციხოვნეებად ითვლებოდნენ. ამიტომაც იყო, რომ ამ კუთხის სიმტკიცისა და ძლიერებისთვის განსაკუთრებით ზრუნავდნენ ჩვენი მეფეები.

ახლა კი, "გამჭირაბ და შორსმჭვრეტელ" ხელისუფალთა წყალობით, საქართველო ღობემონგრეულ ეზოს დამსგავსება. ქართველი რაღა საჭიროა, ჩრდილოეთით საზღვარს ხომ რუსი ჯარისკაცები იცავენ... ჩეჩენი ბოვიკებისაგან.

ლ. ბ.

თბილისში 13 ივლისს გამართულ პრესკონფერენციაზე ვლ. შუმიკომ განაცხადა: "საქართველოში ჩვენი სამხედრო ბაზების დატოვებით გაფრთხილებით მთელ მსოფლიოს, რომ აქ ვეხი არაფერ უნდა შემოვიდეს".

მიუხედავად ამგვარი შოკინისტური გამოთქმებისა, ქართველ პარლამენტართა ერთი ნაწილი აღფრთოვანებული დარჩა რუსი სტუმრის პიროვნებით, მისი "კეთილი ნებით", საქართველოსადმი "განსაკუთრებული სიბოძის" გამოხატულებით, კიდევ იმით, რომ შუმიკომ "მაგარ-მაგარი" გამოთქმები არ დაიშურა არძინას მიმართ. ბევრს ამ ვიზიტმა აფხაზეთში დაბრუნების იმედიც გაუჩინა. ეს ნეტარი მორწმუნე იმდენად აღტაცებული ჩანს "მაღალი სტუმრის" დაპირებებითა და არძინას მისამართით ავტორიტეტული თვალების ბრალით, რომ ანგარიშს აღარც უწყვენ ჩრდილოეთი "შეგობრის" ამ არცთუ ისე უწყინარ გაფრთხილებას, რომელიც საქართველოსკენ გამოხედვას უკრძალავს მტერ-მოყვარეს.

მ. გიგინეიშვილის თქმით, შუმიკოს ვიზიტში ყველაზე მთავარი ის ყოფილა, რომ მას ვლ. არძინა დედაციხისთვის შეუდგარი და უთქვამს, ორივენი დამნაშავენი არიან.

მოკლედ, აფხაზეთის დაბრუნებისთვის მთავარი ნაბიჯი გადადგმულია: არძინა დედაციხიდან გაიყვანეს, ორივენი კი დაინაშავებად არიან გამოცხადებულნი.

მართალია, სასამართლოში საკუთარი ფეხით მოსული და ბორკილებდადებული არძინა ჯერ არ ჩანს და ათდღიანი შეხვედრის შემდეგ ჩვენი მორჩილი და დამჯერე ლტოლვილებიც ისევ "იმელის" კიბეებზე მივიცხვებიან თაკარა მხეს, ნაცვლად სოხუმისა და გაგრის თვალწარმტაცი სანახებისა, მაგრამ ეგრე სათქმელა იმ იმედთან, მ. გიგინეიშვილისა და რ. ბერიძისთვის რომ აღუბრუნეს გულში შუმიკოს "კეთილგანწყობას" საქართველოს მიმართ.

ისე, საოცარია, ზოგიერთი პოლიტიკოსის "მიღმური" ხედვის უნარით, როცა კაცი ასე ღიად გუგუნება, ჩემს პროვინცია ხარ, რასაც მინდა იმას გაზამ, როგორც მინდა ისე მოგეცევი და შენ მაინც აღმოჩენ მასში "უდიდეს სიბოძის" და სიმბაობას "შენი ქვეყნის" მიმართ, უთუოდ განსაკუთრებული ნიჭით დავუდღოთ ადამიანი ხარ (თუმცა, ზოგიერთი "არამკითხე" და "გონებადამწებელი" ამ ნიჭს სიმტკიცეს უსწრდისოდა და უტოვრობას უწოდებს). მაგა გინეიშვილი და რ. ბერიძე უთუოდ ამგვარი უნარის მფლობელი პოლიტიკოსები არიან. ეს გასაცხადებელი, დაბუნებული და არაერთხელ მოტყუებული ლტოლვილები კი სულ უფრო და უფრო ემსგავსებიან სეთურის მონებს, რომელთათვისაც ჭაში ჩამჯდარი პატარა კაცუნები "იმედს აკეთებენ".

ღ. გიგინეიშვილი

მსხვერპლი ჩვენეთში დაგვიპილი იყო

რუსეთის სამართალდამცავები მოითხოვენ ჩეჩენეთში ომის გამწვანებელთა საერთაშორისო ტრიბუნალით გასამართლებას

მოსკოვში, 15 ივლისს შერნაღისტო ცენტრალურ სახლში ჩეჩენეთის ომთან დაკავშირებით საერთაშორისო ტრიბუნალის მოწოდების ორგანიზატორმა მოაწყო მრგვალი მაგიდა, რომლის მუშაობაში მონაწილეობდნენ სერგეი გრიგორანცი, ელენე ბონერი, სტანისლავ ჩერნიჩენკო, ალექსანდრე კირიხინი, ვალერი ბორშჩევი, ნაუმი ნიმი და სხვები.

პროგრამის გათვალისწინებული სამი სხდომის შემდეგ გაიმართა საერთო დისკუსია პრესონალური პასუხისმგებლობის პრობლემაზე. ჩეჩენეთის მოვლენების ამსახველი ფილმის (რეჟისორი ზეინაბ გაშაევა) დემონსტრირებას მოჰყვა დისკუსია, რომელშიც მონაწილეობდნენ სახელმწიფო დუმისა და ფედერაციის საბჭოს დეპუტატები, ცნობილთა ოურისტები და ჩეჩენეთში მომუშავე შერნაღისტები.

საერთაშორისო ტრიბუნალის მოწოდების ორგანიზატორმა მრგვალი მაგიდის მონაწილეებს შესთავაზა იმ კითხვების ჩამოყალიბება, რომლებზეც პასუხის მიღება აუცილებელია ჩეჩენეთის მოვლენების მათქმული შეფასებისთვის. ამ კითხვების საფუძველზე ორგანიზატორმა დაამუშავებს დოკუმენტებს და დაუზავნებს ადრესატებს, მათ შორის: რუსეთის პრეზიდენტს, მთავრობის მეთაურსა და თავდაცვის მინისტრს.

ორგანიზატორების მიერ შემუშავებულ პრაქტიკულ წინადადებათა ოქმში ნათქვამია:

"3 იანვარს რუსეთის მთავრობის პრესკონფერენციაზე გაავრცელა ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ რუსეთის ჯარების დანაკარგი ჩეჩენეთში გეგმით გათვალისწინებულზე ნაკლებია.

საინტერესოა: 1) რა პეივა დოკუმენტს, რომელშიც განსაზღვრულია რუსეთის ჯარების დანაკარგი ჩეჩენეთში და რომლის საფუძველზეც მთავრობის პრესკონფერენციაზე გააკეთა ეს განცხადება? 2) ვინ შეადგინა და ვინ მიიღო ეს დოკუმენტი? 3) რუსეთის ჯარების კერძოდ რა დანაკარგები იყო დაგეგმილი ამ დოკუმენტში? 4) იყო თუ არა ამ დოკუმენტში დაგეგმილი მოსახლეობის დანაკარგები და კერძოდ რა რაოდენობით?"

გარდა ამისა, 1995 წლის 20 იანვარს დაფუძნდა საზოგადოებრივი გამოძიების კომისია, რომელიც მიზნად ისახავს საკითხის დასმას ქვეყნის მაღალი თანამდებობის პირთა მიერ ჩეჩენეთში განხორციელებულ სამხედრო აქციის შედეგად დატრიალებულ ბოროტებათა ორგანიზატორებისა და ხელმძღვანელების პრესონალური პასუხისმგებლობის შესახებ. ამ მომენტისთვის კომისიამ ძირითადად დაასრულა საინფორმაციო ბაზის შექმნა ჩეჩენეთის ომის ყველა ასპექტის მონაცემებით. საზოგადოებრივი გამოძიების კომისიის განცხადებაში ნათქვამია, რომ "ჩეჩენეთში განხორციელებულმა გაუგონარმა ბოროტებამ შეიწირა ათიათასობით ადამიანის სიცოცხლე, ირვევა მოქალაქეთა უფლებები და თავისუფლება." (...)

"ამრიგად, ჩვენს თვალწინ და ჩვენივე მონაწილეობით ხდება კონსტიტუციის ძირითადი პრინციპების ხელყოფა; სამართლებრივი სახელმწიფოს ნაცვლად მკვიდრდება ავტორიტარული რეჟიმი, რომელიც თავისი პოლიტიკის სამსახურში აყენებს სამართლის პრინციპებს."

საზოგადოებრივი გამოძიების კომისიის საინიციატივო ჯგუფმა მიმართა რუსეთისა და მსოფლიოს სამართალდამცავ ორგანიზაციებს, ოურისტებს და საზოგადო მოღვაწეებს, დაეხმარონ ჩეჩენეთში ომის გამწვანებელთა საერთაშორისო ტრიბუნალით გასამართლების ორგანიზებასა და ჩატარებაში. თავის მხრივ, კომისია ვალდებულია იღებს წარუდგინოს ტრიბუნალს მის ხელთ არსებული ყველა მასალა და საინფორმაციო სისტემის მიერ მოპოვებული მონაცემები.

საქართველოს ჰელსინკის კავშირის პოლიტსაგჭოსა და რესპუბლიკური გაგებობის განხილვა

1995 წლის 21 ივლისს ეროვნულ სათათბიროში (საზოგადოება "ცოდნის" დარბაზი) მოვიდნენ ჯაბა იოსელიანი და ქვეყნის მთავრობის ორგანიზაციების - "შეხვედრონისა" და "არჩევნების" - წარმომადგენლები, რომლებმაც შესთავაზეს სათათბიროში შემაჯავალ პოლიტიკურ ძალებს ეროვნულ ყრილობაში მონაწილეობა.

იების წარმომადგენლები. სათათბიროს სხდომის დახურვის შემდეგ მოსულმა წარმომადგენლებმა, რომლებსაც შეუერთდა პირადად ჯაბა იოსელიანიც, დარბაზში გამართეს შეხვედრა სათათბიროში შემაჯავალ რამდენიმე ორგანიზაციის წარმომადგენლებთან.

საქართველოს ჰელსინკის კავშირის პოლიტსაგჭო და რესპუბლიკური გაგებობა კატეგორიულად აცხადებს, რომ საქართველოს ჰელსინკის კავშირისთვის მიუღებელია ნებისმიერი სახის თანამშრომლობა "შეხვედრონთან" და მის ბაზაზე შექმნილ ნებისმიერ ორგანიზაციასთან.

საქართველოს ჰელსინკის კავშირის წინააღმდეგაა საზოგადოება "არჩევნების" მიერ წამოყენებული წინადადებასა ეროვნულ ყრილობაში მონაწილეობის შესახებ.

საქართველოს ჰელსინკის კავშირი წინააღმდეგაა საზოგადოება "არჩევნების" მიერ წამოყენებული წინადადებასა ეროვნულ ყრილობაში მონაწილეობის შესახებ.

ამასთან, გვსურს შევასხუროთ გულმავიწყ მმართველ რეჟიმსა და მის პროაფანდისტულ საშუალებებს, რომ სწორედ საქართველოს პირველი პრეზიდენტი, საქართველოს ჰელსინკის კავშირის დამარცხებელი და მისი მუდმივი თავმჯდომარე ზვიად გამსახურდია იყო პირველი, ვინც ამხილა "შეხვედრონი". ამდენად, მმართველი რეჟიმის მცდელობა გააიგივოს ეროვნული მოძრაობა "შეხვედრონიან" მოკლებულია ყოველგვარ საფუძველს.

1995 წლის 26 ივლისი

ეპისტი ინთარნიულ სიკვდილი დაჯის წინააღმდეგ

**საქართველო - კირველი
საპოტა რესპუბლიკა,
რომელიც მოქმედებს ამ
ვიკარტულაბით**

ფედერალურ დონეზე რამდენიმე წლის მანძილზე ისმებოდა ზაქიოხი სიკვდილით დასჯის შესახებ თაობაზე. 1991 წელს საქართველო გახდა პირველი სახელმწიფო ყოფილ რესპუბლიკათა შორის, რომელმაც კონკრეტული ნაბიჯები გადადგა ამ მიმართულებით.

20 მარტს საქართველოს უზენაესმა საბჭომ გააუქმა უმაღლესი სასჯელი ეკონომიკურ დანაშაულებებზე (ს.ს.კ. მუხლები: 88, 89, 96-1, 189).

რამდენიმე თვეში 2 აგვისტოს მიღებულმა კანონმა გააუქმა სიკვდილით დასჯა კიდევ ორ დანაშაულზე: მობილიზაციისგან თავის არიდება და სამხედრო ტრანსპორტის გატაცება (მუხლი 242-2). ეს მუხლი განსაკუთრებით ნიშანდობლივია, რამდენადაც 1984 წელს საქართველოში 4 პიროვნება დაიხსნა ამ დანაშაულის გამო.

საქართველოს უზენაესი საბჭოს ეს ინიციატივა გამოკრულ იქნა საბჭოთა პარლამენტის მიერ და 1991 წლის ივლისში მათაც გაუქმეს უმაღლესი სასჯელი 5 სახის დანაშაულზე, მაგრამ ეს შესაძლებელი დროის სიმცირის გამო ვერ დაკანონდა რესპუბლიკების კანონმდებლობაში. 1991 წლის აგვისტოში სახელმწიფო გადატრიალებამ დაასრულა საბჭოთა კავშირის არსებობა და ახლად წარმოქმნილი რესპუბლიკები დამოუკიდებელი პოლიტიკის წარმოების წინაშე დააყენა.

**სასჯელის უმაღლესი
ზომასა
გამოცხადებულია
მორატორიუმი**

პირველი ნაბიჯები სიკვდილით დასჯის გაუქმების საქმეში გადაიდგა ზვიად გამსახურდიას ხელისუფლების დროს, რომელიც პირველად საბჭოთა რესპუბლიკათა შორის არჩეული იყო საერთო სახალხო არჩევნებში, პირდაპირი კენჭისყრის გზით. მოუხდავად ამისა, 1991 წლის დასასრულს დაიწყო შეიარაღებული კონფორტაცია და ზვიად გამსახურდია გადაყენებულ იქნა თავისი პოსტიდან. ძალაუფლება მმართველი სამხედრო საბჭოს ხელში გადავიდა.

იმავ წლის თებერვალში ეპისტი ინთარნიულ-ის დეკლარაცია იმყოფებოდა თბილისში, სადაც მის წევრებს განუცხადეს სამხედრო საბჭოს წარმომადგენლებმა, რომ ისინი იღებენ პასუხისმგებლობას მორატორიუმზე სიკვდილით დასჯისადმი დაკავშირებით ახალი სისხლის სამართლის კოდექსის შემოღებაზე.

**აღდა 1921 წლის
კონსტიტუცია,
სიკვდილით დასჯა
გაუქმებულია სხვა
დანაშაულობაზე**

სამხედრო საბჭომ აასრულა თავისი განზრახვა და 1992 წლის 21 თებერვლის დეკლარაციის საფუძველზე აღადგინა 1921 წლის კონსტიტუცია, რომლის მე-19 მუხლის თანახმად, საქართველოში გაუქმებულია სასჯელის უმაღლესი ზომა.

ერთ თვეში სამხედრო საბჭომ თავისი უფლებამოსილება გადასცა ახლად შექმნილ სახელმწიფო საბჭოს, რომლის თანამდებობაზე გახდა კონსტიტუციის ყოფილი შვიდი და გორბაჩოვის საგარეო საქმეთა მინისტრი ელვარდ შევარდნაძე.

3 აგვისტოს სახელმწიფო საბჭომ გააუქმა სასიკვდილო განაჩენი 14 სამხედრო დანაშაულზე.

**დრო ამ ნაბიჯების
წინააღმდეგ ტრიალდება**

სამწუხაროდ, სიკვდილით დასჯის გაუქმება არ აისახა საქართველოს კანონმდებლობაში. 1992 წლის 11 ივნისს სახელმწიფო საბჭომ გამოსცა დეკრეტი, რომლის თანახმად, სათანადო ორგანოებს მიეცათ პიროვნება კანონმდებლობა შესაბამისობაში მოეყვანათ კონსტიტუციასთან. ამავე დეკრეტის თანახმად, საქართველოს მოქალაქე ტერიტორიაზე მოქმედებს ერთიანი საკანონმდებლო და სადამსჯელო სისტემა. მაგრამ გაუგებარია, როგორ მოხდა, რომ ამ დეკრეტის მიუხედავად, განხორციელდა 1992 წელს სიკვდილით დასჯის 9 პიროვნების მიმართ განაჩენის აღსრულება. მათ შორის ერთ-ერთის, ივანე ტომილიძის შესახებ, არაერთგვაროვნად განაცხადის მოუხდავად, ეპისტი ინთარნიულ-მა ვერ მიიღო კერძობა ინფორმაცია.

ამავე პერიოდში საქართველოში მდგომარეობა შევადგება, რისი მიზეზიც ხდება მძიმე კრიმინოგენული სიტუაცია და შეიარაღებული კონფლიქტი აფხაზეთში. ამ ვითარებამ რადიკალურად შეცვალა საზოგადოების დამოკიდებულება სიკვდილით დასჯის გაუქმების მიმართ.

სისხლის სამართლის კოდექსში კიდევ ორი სახის დანაშაულზე აღდა სიკვდილით დასჯა. გარდა ამისა, 1993 წლის ნოემბერში შევარდნაძის საგანგებო დეკრეტით შემოღებულ იქნა ადგილზე დახვეწა მართდობისთვის.

**შემოღებულია ახალი
კანონები
შესაქმებული
სიკვდილით დასჯით**

თავისი ვიზიტის დროს ინგლისში 1993 ოქტომბერში საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარემ მინდა უგრეხელიდემ ეპისტი ინთარნიულ-თან საუბრისას განაცხადა: საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი 1960 წელს არის მიღებული, ჯერ კიდევ საბჭოთა პერიოდში და ამიტომ იგი არ შეესაბამება 1921 წლის კონსტიტუციის ნორმებს. მოგვიანებით კიდევ ორი სახის დანაშაულზე იქნა შემოღებული სიკვდილით დასჯა და იმ დანაშაულების რიცხვმა, რომელიც სასჯელის უმაღლესი ზომის მიზნად, სულ 12-ს მიაღწია.

**ელვარდ შევარდნაძე
გამოცხადდა
ბრძანებულებას
აღიშნა დახვეწის
შესახებ**

1993 წელს საქართველოში საგანგებო ვითარება შეიქმნა, სექტემბრის ბოლოსთვის აფხაზეთმა თავისი კონსტიტუციის ქვეშ მთავრების აფხაზეთის თითქმის მთელი ტერიტორია. სიტუაცია კიდევ უფრო დაძაბდა დასავლეთ საქართველოში ყოფილი პრეზიდენტის დაბრუნებაში.

საქართველო ჩაება ხანმოკლე სამოქალაქო ომში, რასაც შედეგად მოჰყვა ბანდიტიზმი და მართდობა.

ამ პროცესის საწინააღმდეგოდ იქნა მიღებული 2 ნოემბრის ბრძანებულება მართდობა ადგილზე დახვეწის შესახებ. დადგენილების გამოხედიდან 5 დღის შემდეგ მოკლულ იქნა გამსახურდიას ორი შეიარაღებული მხარდამჭერი; ხოლო ზუგდიდში შინაგან საქმეთა მინისტრის, მიერ მმართველობისთვის ადგილზე დაიხვეწა 7 ადგილობრივი მკვიდრი.

დაახლოებით ერთი თვის შემდეგ თბილისის კომენდანტმა განაცხადა, რომ კომენდანტის საათის დარღვევის დროს პირადობის მოწმობის წარდგენაზე უარის თქმის შემდეგ ადგილზე დაიხვეწა "რამდენიმე" დამრღვევი.

მოუხდავად იმისა, რომ ეს დეკრეტი მიღებული იყო პოლიციისა და ჯარის მხრიდან შევიდობიანი და

სახელობის წინააღმდეგ არასასურველი ექსცესების თავიდან ასაცილებლად, ეპისტი ინთარნიულ-მა დაუფრთხილეს გამოთქვა თავისი შეშოთება. საქართველოს მიერ ხერთაშორისო ვაღდებულებების ამ უხეში დარღვევის გამო, ადამიანის უფრდამენტური უფლებებისა და თავისუფლების დაცვა, თვით საერთაშორისო სამართლებრივი ნორმების თანახმად, გარანტირებული უნდა იყოს საგანგებო მდგომარეობის პირობებშიც კი ყოველი ცალკეული მოქალაქისთვის.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ამ თვალსაზრისით ევროსაბჭოს 1989 წლის 24 მაისის დეკრეტი, სადაც ხაზგასმულია, რომ მთავრობებმა უნდა აკრძალონ ყველა თვითნებური, არასამართლებრივი, უკანონო გასამართლებს მცდელობები და უზრუნველყონ ამ აკრძალვათა დამრღვევების კანონის შესაბამისად გასამართლება. კონსტიტუციონალური შემთხვევები, როგორცაა საომარი მდგომარეობა, შედაპოლიტიკური აშლილობა ან სხვა საგანგებო სიტუაციები, ვერაფრით შეშთხვევაში ვერ გამოიყენება ამგვარი არასამართლებრივი მოქმედების გასამართლებლად.

დასკვნა

ეპისტი ინთარნიულ-მა მიესალმება საქართველოს მოქმედებას სიკვდილით დასჯის გასაუქმებლად 1991 წელს, აგრეთვე 1992 წლის ზოგიერთი საკანონმდებლო აქტის მიღებას, მაგრამ უდიდეს შემოთებას გამოთქვამს იმის გამო, რომ მოგვიანებით არა თუ გაუქმა სიკვდილით დასჯა, არამედ ორი ახალი მუხლიც დაემატა, ხოლო დეკრეტს მართდობის ადგილზე დახვეწის შესახებ, სულ ცოტა, 9 ადამიანის სიკვდილი მოჰყვა.

**ეპისტი ინთარნიულ-
აზრთხილას
საქართველოს
ხალისუფლებას**

შეარბილოს ყველა სასიკვდილო განაჩენი.
გადაუდებლად მიიღოს ყველა აუცილებელი ზომა, რათა კონსტიტუციური დებულება სიკვდილით დასჯის გაუქმების შესახებ აისახოს საქართველოს სისხლის სამართლის კანონმდებლობაში.

რედაქციის კომენტარი

როგორც ვხედავთ, ეპისტი ინთარნიულ-ის ამ მოკლე ბიულეტენში საქართველოში, სიკვდილით დასჯის შესახებ, აშკარად ჩანს, რომ დღევანდელ საქართველოში ირველი საერთაშორისო სამართლის ნორმები, ხშირად ის აქტები და ხელშეკრულებები, რომლებსაც იგი ბოლო დროს, შეუერთდა. ეპისტი ინთარნიულ-მა არ არის ერთადერთი ორგანიზაცია, რომელიც შემოთებას გამოთქვამს საქართველოში ადამიანის უფლებათა დარღვევის და, განსაკუთრებით, სიკვდილით დასჯის პატიმართა უფლებების ხელყოფის უპირავე უქტის გამო, რომ გადახედოთ ეპისტი ინთარნიულ-ის და სხვა გაუფრთხილნი საერთაშორისო ორგანიზაციების ირველებსა და რეკომენდაციებს, ადვილად დავრწმუნდებით, რომ ყველა რჩევა თუ შიოთება ეხება, უპირველეს ყოვლისა, ადამიანის და, მით უფრო, სასიკვდილო განაჩენის პირისპირ მდგომარე პატიმრის უფროსად უფლებებს - მისთვის სამართლიანი სასამართლოსა და დაცვის უფლების უზრუნველყოფას. ნებისმიერი ქვეყნის ელისუფლება ვაღდებულა საგანგებო უსადაო ჩაატაროს იმ პირის სასამართლო პროცესი, რომელსაც სასჯელის უმაღლესი ზომა ემუქრება.

სამწუხაროდ, საქართველოს დღევანდელი მართლმსაჯულებისგან ლიტონ სიტყვებზე რჩება როგორც საერთაშორისო, ასევე საქართველოს კანონმდებლობაში არსებული სავადდებულო ნორმები: სამართლიანი და ობიექტური სასამართლოს უფლება, საქმის გარემოებათა ყოველმხრივი, სრული და ობიექტური გამოკვლევა, საქმეში მონაწილე ბრალდებულისა და სხვა პირთაგან ჩვენების გამოძახების, მუქარის, ძალადობის ან სხვა უკანონო ზომების გამოყენების აკრძალვა (სსსკ მე-18-ე მუხლი) და ა.შ.

სრულად იგნორირებულია რიც შემთხვევებში სასჯელის უმაღლესი ზომით გათვალისწინებული ბრალდებით წარდგენილი ექვტიბინილის, განსაჯელის ან ბრალდებულის უფლება - ამის თვალსაზრისით მაგალითის წარმოადგენს "უ. გამსახურდიასა და მის მომხრეთა საქმის" აწ უკვე მსჯავრდებული სასამართლო პროცესი, სადაც 19-დან 16 განსაჯელის ბრალდება სასიკვდილო განაჩენს ითვალისწინებდა. როგორც ვიცით, პოლიტპატიმართა უმრავლესობას არ ჰყავდა სასურველი დამცველი, რიც შემთხვევაში განსაჯელს საერთოდ არ ჰყავდათ ადვოკატები და მათი დაცვითი სიტყვაც არავის უთქვამს. რად დროს თურდაც ამჟამად უკვე სიკვდილით დასჯის გეგმების დაცვის უფლების დარღვევის კონკრეტული ფაქტები - მისი დამცველი სასამართლო კამათის დროსაც კი არეკვდა სხდომათა დარბაზში, წარმოადგენდა თუ არა თავის დაცვის ქვეშ მყოფს და ჰქონდა თუ არა მისი დაცვის უფლება. ადვოკატის ასეთი გაურკვეველმა მდგომარეობამ თავი იჩინა იმულებით წარმოქმულ მის დაცვით სიტყვაში. ჩვენ შოგისმინეთ არსებული საქმის სამრალდებო დასკვნის მხოლოდ კრიტიკა, დამცველის ზოგადი ეჭვი და მოსარჩევები მისი "დაცვის ქვეშ" მყოფის ქმედებების შესახებ, მაგრამ კონკრეტული და განსაჯელთან შეთანხმებული, წინასწარ მომზადებული დაცვითი სიტყვა ადვოკატს არ წარმოუთქვამს იმ უბრალო მიზეზის გამო, რომ სასამართლო კოლეგიამ გეგმებისგან არასასურველი დამცველი მოახსია თავს. ადვოკატი, მხოლოდ დღევანდელ საქართველოში შეიძლება ჰქონდეს ადგილი ასეთ პრეცედენტს, რომ უმაღლესი სასჯელის მომდონებ პატიმარს უნდობლობა გამოცხადებულ ადვოკატს "იცავდეს" სასიკვდილო განაჩენისგან. აღარაფერს გამოიზოთ. სიკვდილით დასჯისთვის აქვდაციის უფლების დარღვევაზე.

თუ გადახედოთ უცხოელთა დასკვნებს, დავრწმუნდებით,

თველოს სისხლის სამართლის კანონმდებლობაში.

უზრუნველყოს სიკვდილით დასჯის მიმართ კანონის ყველა მოთხოვნის დაცვა, საკუთარი ნებისამებრ შერჩეულ ადვოკატთან შეუფრთხილული კონსტიტუციის ჩათვლით. აგრეთვე იმის გათვალისწინებით, რომ განსაჯელი უნდა განსამართლდეს კომპეტენტური სასამართლოს მიერ, სადაც გამოირიცხება სამართლებრივი დარღვევები პროცესის ყველა ცალკეულ ეტაპზე.

უზრუნველყოს სიკვდილით დასჯის უფლება აკრძალვის და შეწყნარების თხოვნის შესახებ.

გააუქმოს ყველა ოფიციალური ინსტიტუცია ადგილზე სიკვდილით დასჯის შესახებ და ამის საწინააღმდეგოდ უზრუნველყოს იმ პირთა საერთაშორისო კანონებთან შესატყვისობაში გასამართლება, ვინც ექვტიბინილია ამგვარ დანაშაულებებში.

გამოსცეს საჯარო განმარტებით ბრძანება იმის შესახებ, რომ ოფიციალურად აკრძალულია ადგილზე დახვეწის პრაქტიკა და ყველა ვინც განახორციელებს ამგვარ ქმედებას, დაიხვეწება კანონის შესაბამისად.

რომ საერთაშორისო სამართალმცავი ორგანიზაციები სერიოზულ შემოთებას გამოთქვან სწორედ იმ ფაქტის გამო, რომ სიკვდილით დასჯის პრაქტიკულად არა აქვს პეულაციის და გასაჩივრების უფლება - მათ შემოქმედებულ ფინანსდებო შევიდნენ პროკურორის ან უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის და მათი მოადგილეების წინაშე, რათა ამ პირებმა ხელახედველობის წესით გადასინჯონ ან გააპროტესტონ კანონი ძალაში შესული განაჩენი.

ამ თანამდებობის პირებისთვის, რასაკერძოდაც, არ არის სავადდებულო დაადგინონ, რომ არსებული განაჩენი აუცილებლად არის გასაწიფრებული. ფაქტობრივად, სიკვდილით დასჯის პატიმარს მხოლოდ ერთი გზა აქვს - პატიება სთხოვოს ხელისუფლებას, მონაწილის თურდაც არანაწილი დანაშაული და, აქვდა, დადასტურებულია ცნოს თავისი ბრალი. ამ საბოლოო სიტყვა მხოლოდ სახელმწიფოს მეთაურს ეკუთვნის.

დღევანდელი მართლმსაჯულების პირობებში, სრულიად ზედმეტი ხდება "საქმის გარემოებათა სრული, ყოველმხრივი და ობიექტური გამოკვლევა". მაგალითად მთავრობისთვის "პრეზიდენტის საქმეში" მონაწილე ი. დოკვიძის ადვოკატის გ. მთენისის მიერ გამოქმენის ვერის

უფლებების ზონა

ის სრულ უარყოფას; სასამართლო განხილვის დროს მოხმენილი დანაშაულის ჩადენის სხვა სერიოზული გერსიების სრულ იგნორირებას, მოქმეთა ჩვენების უფლებეუყოფას და ა.შ.

რაც უფრო მძიმეა დანაშაული, მით უფრო მეტი კომპეტენტურობა და პრინციპულობა მართებთ საგამომიხიებლო ორგანოებსაც და სასამართლოსაც - ჩვენს დღევანდელ მართლმსაჯულებაში. რაც უფრო მძიმე და რთულია დანაშაული, მით უფრო მეტი მიკროპიუბლობას და ტენდენციურობას იჩენენ სამართლმცავი ორგანოები წარმომადგენლები. უფრო მეტი კანონად იქცა პოლიტიკური ოპონენტების დაპატიმრება-გასამართლება უფრო და უფრო მძიმე ბრალდებებით - როგორც წესი, პოლიტპატიმართა "დანაშაულებებს" მხოლოდ სასჯელის უმაღლესი ზომის შემცველ მუხლებს უყენებენ.

უკვე აღარ ერიდებიან აშკარა პოლიტიკური ხასიათის ბრალდებების შეგარდებასაც - გახშირდა სსკ 65-ე მუხლის გამოყენება. პრეზიდენტის არაერთი მომხრე უკვე გასამართლდა საშობლოს დასკვნის, საქართველოს ტერიტორიულ მთლიანობის რღვევის ხელშეწყობის და ა.შ. ბრალდებებით. მხადდება კიდევ ერთი დიდი საქმე - 1993 წლის შემოღობაზე სახელმწიფო გადატრიალების მცდელობისა.

კიდევ ერთი ტრადიციული დამცვიდრად ბოლდროინდელ საქართველოში - რაც უფრო მძიმეა ბრალდება, მით უფრო სერიოზულად "მუშავდება" ექვტიბინილი, განსაჯელი, ბრალდებულ და მსჯავრდებულს კი, სამართალმცავი სტრუქტურების ამგვარი გარდაც ხახევა - თუ ადრე პოლიტპატიმრების "აღარებებს", გარკვეული დრო სჭირდებოდა, ამჟამად უმძიმეს დანაშაულში "შიოღებულ" პოლიტიკური ოპონენტები დაპატიმრებიდან სულ რამდენიმე საათში იძვეებიან მიბიბისთვის ესოდენ ფახეულ აღარებით ჩვენებებს, რომლებს შემდგომ სასიკვდილო განაჩენის საფუძველს და მყარ და საგრდენს წარმოადგენენ.

ამის თვალსაზრისით მაგალითად შეიძლება მივიხმობთ 21 ივნისს დაპატიმრებულ ზვიად და კობა ძიძგურების, ვუწერეთლის, ზაზა დანელიას და ვია ყორბესაშვილის მიმართ გამოყენებული ძალიანძიერი მეთოდებით მოპოვებული სასწრაფო სტეკევიზიო "აღარებები".

1995 წლის 28 ივლისს პარლამენტის საგანგებო ხესიამ ხმა მისცა საქართველოს რესპუბლიკის კონსტიტუციის მე-13 მუხლს, რომელიც გაურკვეველი ვადით აკანონებს სიკვდილით დასჯას, როგორც სასჯელის უმაღლესი ზომას.

ცნობილი ქართველი ადვოკატი, საქართველოს დამსახურებული იური-სტი გურამ უგრეხელიძე (1909-1994) მთელი თავისი პროფესიული მო-ღვაწეობის განმავლობაში ემსახურებოდა დაცვით საქმეს. იგი ცნობილია იმით, რომ სპეციალიზებული იყო გასაკუთრებით მძიმე სისხლის სამარ-თლის დანაშაულებებზე, მისი წყალობით გამოვლინდა მრავალი საგამო-მძიებლო და სასამართლო შეცდომა, მრავალ მსჯავრდებულს შეუნარჩუნ-და სიცოცხლე ან შეუმსუბუქდა სასჯელი. გურამ უგრეხელიძე წლების მანძილზე იყო ადვოკატთა კოლეგიის პრეზიდიუმის წევრი და იღვწოდა დაცვის უფლებათა რეალიზაციისთვის, აგრეთვე ეწეოდა პუბლიცისტურ საქმიანობას.

გთავაზობთ ფრაგმენტს მისი წერილიდან სიკვდილით დასჯის შესახებ, რომელიც გამოქვეყნებულია 1989 წლის 1 თებერვალს გაზეთში "ქუთაი-სი".

კუანურობის ზნობრივი კალა

გურამ უგრეხელიძე

დამწავის სიკვდილით დასჯის აქ-ტი გვესახება სამი სტადია: სახელ-მწიფოს უმადლეო ორგანიზაციის დამტკ-იცებული კანონი, სასამართლოსგან გამ-ოტანული განაჩენი დამწავის სიკვდი-ლით დასჯის შესახებ და ძალაში შესუ-ლი განაჩენის აღსრულება. აღსრულე-ლი განაჩენის აღსრულება, რომ მსა-ჯულეთთან ერთად ის ხელმძღვანელობს კანონით დამწავე პირის მიმართ, რაც მას თანამდებობრივად ევალება; ხოლო კანონმდებელი მიიჩნევს, რომ სიკვდილით დასჯის დაწესება არის ხალხის ნება, სახელმწიფო აქტივი გამოხატული. ამის მიხედვით არავის სურს დაიჭერს, რომ ის ადამიანის სიცოცხლის მოსპობის მო-ნაწილეა. მოსამართლეს რომ ევალებ-ბოდავს თავისივე სასიკვდილო განაჩენის აღსრულება, მაშინ ის ასეთ განაჩენს არ გამოიტანდა, არც სასიკვდილო გან-აჩენის აღსრულებული გამოიტანდა ასეთ განაჩენს, რომელიც თვით უნდა მოეცინა სისრულეში.

რაც მას თამამს ხდის საკუთარი გა-დაწყვეტილების მიღებისას. ასეთი სითა-მაზე კი ყოველთვის არ ამართლებს და მას საფალლო შედეგად შევაჯავროთ, რისი გამოწვევაც შეუძლებელი ხედე-ბა. სისრულეში მოყვანილი სასიკვდილო განაჩენის შემდეგ, რეაბილიტაცია ვე-რაფერი ნუგეშია, დიდად სავალალოა, რომ ჩვენში ჯერ დაფარულია და არ ქვეყნდება ხალხის გასაცნობად სასამარ-თლოსგან დაშვებული ტრაგიკული შე-ცდომები. ასეთი შეცდომები კი საკმაოდ იყო და არავითარი გარანტია არ არის, რომ ისინი არ განმეორდება, ან რა ზომით განმეორდება. ეხვევ ერთი არ-გუმენტია იმის წინააღმდეგ, რომ სიკე-დილით დასჯა: დატოვებული იქნეს სა-სჯელთა საბაზი.

მისა. ასე წლის შემდეგ იგივე აზრი გამიქონა უდიდესმა საზოგადო მოღვაწე ვიქტორ პოგოზო. მისი თქმით, გილიო-ტინა, როგორც სიკვდილით დასჯის ია-რალი და სიმბოლო, უნდა განდევნილი იქნეს არა მარტო საზოგადოებიდან და სხვა ცივილიზებული ერებიდან, არამედ ევლურ კაცობაში ქვეყნებიდანაც კი, მაგრამ თუ დავისაგან ნაბრძანებია, რომ მან ცოფვილ მიწაზე მაინც უნდა ია-რნებოს, მაშინ მისი ადგილია რუსეთში, სადაც მას მიიღებენ ხელგაშლილი და გულში ჩახუტებენ.

რაც არც მარტო და არც პოგოზოს ეს აზრი არ გამოეთქვამა ორატორული გაფიცების დროს. ორთავემ ნაიჭიკადი, წერილობითი ნაშრომის სახით, დატოვ-და შესივარს მსოფლიო საზოგადოე-ბრივ აზრს.

ასევე გადაჭრით ეწინააღმდეგებოდა სიკვდილით დასჯას ილია ჭავჭავაძე; დღ-ეს უკვე წინადა ილია მართლად წო-დებული. ილიას ქერივი, მისი თანამ-თაზრე, მაღალი ზნობისა და განათლე-ების ადამიანი, ოღონდ გურამიშვილი, შუამდგომლობდა მეფის წინაშე, რომ ილიას მკვლელობა არ დაესაჯათ სიკვი-ლით და ამით ეცათ პატივი ილიას უფლებრივი მრწამსისათვის. ამ შემო-თავაზების გამო, დიდმა საზოგადო მო-ღვაწემ, გამომცემლობა "პოსტინდისის" ხელმძღვანელმა, ტოლსტოის მეგობარმა გორბუნიოვ-პოსადოვმა აღიარებულ ავტ-ორიტეტულ ჟურნალში "რუსიკიე ვედ-ომოსტის" გამოქვეყნდა წერილი, რომელ-შიც ნათქვამია: "როგორც მთელ რუს-ეთში გამეფებულია ზნობრივი სინდელ-ი, უკრეთი და ყოველ ნაბიჯზე გაისის-მობა, ჩამოხარნი, დახვრეტე და ღაბის სასოწარკვეთილების მორევენი ჩაიხრ-ნოთ, ამ დროს საქართველოს საუკეთესო შეილის ქერივი, რომელსაც საყვარელი მეუღლე ბარბაროსულად მოუკლეს და თვითონაც შეცურად დაჭრეს, მთავრო-ბას ევედრება, სიკვდილით ნუ დასჯი-თ მკვლელობს..."

სრულიად უარყოფილია სასამართლო-ის დარგში დიდ მოაზროვნეთა ნაღვაწი. უფლებებულები იყო სასამართლის ფი-ლოსოფია, სასამართლის ენციკლოპედია და საერთოდ სამართლის იდეა. არ-სებობდა მხოლოდ ერთი შეუვალი დე-ბულება - სამართალი არის კლასთა ბატონობის იარაღი და იგი იყენებს მას ისე, როგორც ეს ესაჭიროება სახე-ლმწიფოს მოცემულ კონკრეტულ შემ-თხვევაში.

სიკვდილით დასჯის წინააღმდეგ ილა-შქრებდა თვით რობესპიერი, რომელიც ისტორიაში შეივდა როგორც სისხლიანი დიქტატორი.

რობესპიერმა დასაბუთებული სიტყვა წარმოიტყა დაშუქებული კრების წინ-აშუ, რითაც სასტიკად გაილაშქრა სიკე-დილით დასჯის წინააღმდეგ არა მარტო საზოგადოებრივი, არამედ მთელ ქვეყანაზე, გამონაკლისად მიიჩნია მხოლოდ რუსე-თის იმპერია, რომელიც, მისი თქმით, ყოველთვის მორჩილი იყო დესპოტიზ-მს.

ასევე უნდა დავსძინოთ, რომ მსჯავრ-დებულის სიკვდილით დასჯა ხდება გარ-რკვეული პირის მიერ, რომელსაც ჯა-ლათის ვეხბობი. მის გარეშე განაჩენის აღსრულება არ ხდება და, ცხადია, სა-ჭიროა ასეთი პირის მოძებნა და არ-ოფიციასზე მისი შეგუება. ამგვარად, თუ ერთი პირი ფიზიკურად კვდება, მისი ჯალათი მორალურად ნადგურდება და სცილდება ზნობრივ საქართოს. მისთვის უცხოა ბავშვების აღზრდაზე ზრუნვა და მათ მიმართ ადამიანური სიყვარულის გამოვლენა. ამგვარად, სიკვდილით დას-ჯული იწვევს როგორც მოკვლეულს, ისე ჯალათის სიკვდილს საზოგადოე-ბისთვის და შეიძლება შეორიხეთის კიდევ უფრო მეტად ვეჭვობ, ამაღაც უნდა დავაბრკოლოთ სასჯელის ასეთი სახის დაწესება.

როცა ომში ან რევოლუციის დროს მკვლელობას სჩადიან, იქ საკუთარი სინ-დლის ხმა არის შეგუებული მოქმედებისა, რითაც იცავ შენი ხალხის ან კლასის ინტერესებს. ამ აქტში სამართლიანო-ბის საკუთარი შეგნება შეესატყვისება ერთნულ, საზოგადოებრივ ან კლასობ-რივ მართლმდებობას, მის მიზნებსა და სურვილებს. როცა შენი მოქმედება ეთ-ასმება შენსავე რწმენას, იმის შესაფერი ობიექტა, დაკავლება ან წაქეზება, თა-ნხმობით აღიქმება. ამის გარეშე არავის სურს ადამიანის სიკვდილით დასჯის აქ-ტის მონაწილის პასუხისმგებლობა იკი-ნოს.

სისხლის გუბეში ვარდება... იგივე კადრები გადმოსცა მოსკოვ-ის ტელეკომპანია "ნტე".

ადამიანის უფლებათა და კანონიერების დაცვის ყაზახეთ-აქტივის ბიურომ მიმართა ყაზახეთის გენერალური პრო-კურორის და წერილით, რომელშიც ეს ფაქტი შეფასებულია როგორც "მილიონობით მოქალაქის მკვლელობასთან თანახ-არობის სრულად ამორალური მტველი". რესპუბლიკის პროკურატურის პასუხში ნათქვამია, რომ კანონის დარღვევას ადგილი არ ჰქონია.

ბელაევიზია ანენა სიკვდილისჯილთა დახვრატა

ყაზახეთის პრეზიდენტმა ნურსულთან ნაზარბაევმა თავის ერთ-ერთ გამოსვლაში გამოთქვა მისაზრება იმის შესახებ, რომ სასიკვდილო განაჩენის საჯარი აღსრულება, შესაძლოა, პედაგოგიურ ფუნქტს ასხდენდეს. არც ისე ცოტა ხნის შემდეგ, როგორც ჩანს, მისი სურვილის თანახმად, ყაზახეთის სა-ხელმწიფო და კომერციული ტელეარხებით ნაჩვენები იქნა სასიკვდილო განაჩენის აღსრულების დოკუმენტური კადრები. მაყურებელს შეეძლო საკუთარი თვალით ენახა, როგორ გამოეკეთათ სიკვდილისჯილთა პატიმარი საჭიდან, შეეკავთ გისოსებიდან დერეფანში და კვანძი სროლის შემდეგ მოკლული

სისხლის გუბეში ვარდება... იგივე კადრები გადმოსცა მოსკოვ-ის ტელეკომპანია "ნტე".

ადამიანის უფლებათა და კანონიერების დაცვის ყაზახეთ-აქტივის ბიურომ მიმართა ყაზახეთის გენერალური პრო-კურორის და წერილით, რომელშიც ეს ფაქტი შეფასებულია როგორც "მილიონობით მოქალაქის მკვლელობასთან თანახ-არობის სრულად ამორალური მტველი". რესპუბლიკის პროკურატურის პასუხში ნათქვამია, რომ კანონის დარღვევას ადგილი არ ჰქონია.

რე სქირს გიორგი ყორბასაშვილი

ზვიად ძიძიგურისა და მასთან ერთად დაპატიმრებულ პირთა მიმართ ინტერესი არ ცხრება. ამაზე მოწმობს თუნდაც პარლამენტარ ნესტან კირთაძისა და გენერალური მოადგილის მიერ ჩატარებულ პრესკონფერენციაზე გაკეთებული განცხადებები. საქართველოს პელსინკის კავშირის ადამიანის უფლებათა კომისიამ ამ პრესკონფერენციის შემდეგ გაავრცელა განცხადება, რომელშიც ნათქვამია, რომ ნ. კირთაძე და ა. ბაღვაშვილი ცდილობენ საზოგადოებრივი აზრის წინააღმდეგ შექმნას ამ საქმის გარშემო, თანავე მომავალი პოლიტიკური პროცესის სცენარს, რომელიც, საფიქრალია, აისახება საბრალდებო დასკვნაში. კომისია მიიჩნევს, რომ მსგავსი იდეებში წარმოადგენს უდანაშაულობის პრეზუმფციის უხეშ დარღვევას.

განცხადებაში აგრეთვე მითითებულია, რომ გრძელდება პატიმართა დაცვისა და სხვა ძირითადი უფლებების დარღვევა. პოლიტიკურმა დიდხანს არ ახვედრებენ მათ ადვოკატებს, ორი პატიმარი - ვაჟა წერეთელი და ზაზა დანელია კვლავ იჭყოლებან შინაგან საქმეთა სამინისტროს იზოლაციონში (თავად სამინისტროს შერობის სარდაფში), რაც კანონის დარღვევას წარმოადგენს, კინაღამ ბრალდების საქმე უკვე რახანა გადაეცა რესპუბლიკის პროკურატურას და, შესაბამისად, პატიმრები უნდა გადაიყვანონ ამ უწყების დაქვემდებარებაში მყოფ სამხეობო იზოლაციონში.

ამასთან, მძიმე ფიზიკურ მდგომარეობაში მყოფი გიორგი ყორბასაშვილის შესახებ (როგორც ცნობილია, დაკითხვისას ადგილი ჰქონდა მასზე ფიზიკურ ზემოქმედებას და მან ვეზები გადაიჭრა) თითქმის ორი კვირის განმავლობაში ვაღბ ინფორმაციას აწვდიდნენ მის ახლობლებს. უებნებოდნენ, რომ იგი გადაეცე-ანილია ციხის რესპუბლიკურ საავადმყოფოში. სინამდვილეში, კომისიის ხელთ არსებული მონაცემების თანახმად, იგი გადაიყვანეს ჯერ №1 საგამომძიებლო იზოლაციონის გამანაწილებელში (საკანი 32), სადაც უმძიმეს პირობებში ჰყოლიო-კანონით გათვალისწინებულ ვადაზე მეტ ხანს. საავადმყოფოში იგი გადაყვანილი იქნა მხოლოდ 27 ივლისს საღამოს, ან 28 ივლისს დღით. იმავე დღეს გაა ყორბასაშვილმა თავის ოჯახის წევრებს გამოუგზავნა გასისხლიანებული ტანსაცმელი და წერილი, რომელშიც ნათქვამია, რომ მას ესაჭიროება სამედიცინო დახმარება.

კომისია გამოთქვამს პროტესტს და მიმართავს საერთაშორისო ორგანიზაციებს თხოვნით - აიძულონ საქართველოში არსებული რეჟიმი, დაემორჩილოს მის მიერ აღიარებულ საერთაშორისო ნორმებს.

საზოგადოება რეპრესიების წინააღმდეგ

კონსტანტინე გამსახურდიას აჭარის სამხარეთ ორგანიზაცია აცხადებს მტკიცე პროტესტს ა.წ. 7 ივნისს, ქ. თბილისში საქართველოს რესპუბლიკის დეფნილი უზენაესი საბჭოს დებუტატის, სამტრედიის რაიონის პრეფექტის - ზვიად ძიძიგურის, მისი ძმის - კობა ძიძიგურის, სიძის - ვაჟა წერეთლის, აგრეთვე ზაზა დანელიასა და გაა ყორბასაშვილის დაპატიმრების გამო და ამ ფაქტს აფასებს როგორც საბჭოურ-დემოკრატიული რეჟიმის რეანაციათის შორივ ცდას.

მაშინ, როდესაც პროკურატურა და სასამართლო ხელისუფლება სახელმწიფოს მეთაურის აპარატის დანაშაულს წარმოადგენს, ხოლო ე. შევარდნაძემ თავის ტრადიციულ რადიონეტრევიუმში სამშობლოს თავისუფლებისთვის მებრძოლი ტერიორისტები უწოდა, ადვილი წარმოსადგენია, თუ რა "შესაშური ობიექტურობით" გამოიძიებენ ადნაშულ ფაქტს თავად იარაღითა და სისხლით მოსული კრიმინალური ხელისუფლება.

მომხდარ ფაქტს ადვილად როგორც შევარდნაძის მრავალწლიანი რეპრესიული პოლიტიკის შედეგს და მიზეზთაგან პოლიტიკატიმრების დაუფუნებელივ განთავი-სუფლებას.

კონსტანტინე გამსახურდიას საზოგადოების აჭარის სამხარეთ ორგანიზაცია

ამ პროტესტს უერთდება კონსტანტინე გამსახურდიას სა-ზოგადოების აბაშის სამხარეთ ორგანიზაცია

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დეპუტატთა პროტესტი

წევნ, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დეპუტატები, ვაცხადებთ პროტესტს საქართველოს რესპუბლიკის დეფნილი უზენაესი საბჭოს დებუტატის, სამტრედიის რაიონის დეფნილი პრეფექტის - ზვიად ძიძიგურის, კობა ძიძიგურის, ვაჟა წერეთლის, ზაზა დანელიასა და გაა ყორბასაშვილის დაპატიმრების გამო და ევროპით ხელისუფლების მხრიდან განსხვავებულად მიაზროვნეთა მიმართ ბოლო პერიოდში განხორციელებული პოლიტიკური ანგარიშსწორების ფაქტებს.

გ. ანთაძე, ზ. ჩხეიძე, ო. ცანავა

დოკვაიის და გელგახისანის გელო რუსეთში აღელვებთ

ორაკლი დოკვაიის და პეტრე გელ-გახისანის მიმართ გამოტყობილი სასიკე-დილო განაჩენის გამო ე. შევარდნაძეს 17 ივლისს წერილით მიმართა რუსეთის ადამიანის უფლებათა ცენტრის დირექ-ტორმა ლ. მიჩინოვმა. ეს ცენტრი აე-რითანებს რუსეთის ათ ავტორიტეტულ სამართალდაცვე ორგანიზაციას, მათ შო-რის - მოსკოვის პელსინკის ჯგუფს, რუსეთის ჯარისკაცთა დედების კომი-ტეტს, ფსიქიატრთა დამოუკიდებელ ასო-ციაციას, ჯგუფს "მოდრობა საზღვრებს გარეშე", პენიტენციარული დაწესებუ-ებების მუშურეთა საზოგადოებას და სხვ. ცენტრის საბჭოს წევრები არიან ს. კოვალოვი, ე. ბონერი, გიორგივი, ე. ამეტისტოვი და სხვა ცნობილი პიროვნ-ებები.

წერილით ნათქვამია, რომ "ა. დო-კვაიის და პ. გელგახისანის სასამართლო პროცესზე ადამიანის უფლებებისა და სასამართლო წესების უზენაესი დამცველები უნდა იყვნენ და მათ უნდა დაეხმებინათ სასამართლო პროცესში ადამიანის უფლებებისა და სასამართლო წესების დაცვის მიზნით. ადამიანის უფ-ლებათა დარღვევები, რაც თქვენს რეს-პუბლიკის საზღვრებიდან მომხრებთან ადამიანთა - საზოგადოებრივ აზრს."

პროკურატურა პოლიტიკური ოპონენტების წინააღმდეგ

24 ივლისს პარლამენტის შენობაში დეპუტატმა ნ. კირთაძემ და გენერალური პროკურორის მოადგილემ ა. ბაღვაშვილმა ჩაატარეს პრესკონფერენცია. როგორც ნ. კირთაძემ აღნიშნა, დამსწრე ჟურნალისტებს, პრესკონფერენციის ინიციატორი თავად გახლდათ, ხოლო ა. ბაღვაშვილი მოიწვია, რათა მას ფაქტებით განუმარტებინა დეპუტატის მოსახრებები თანამედროვე პოლიტიკური სიტუაციის შესახებ. მან გამოყო საკითხების სამი ბლოკი, რომელთა შესახებაც აპირებდა საუბარს: ნარკობანია, ტერორიზმი და საპარლამენტო ოპოზიციის კავშირი ტერორისტებთან.

იღმა შემდეგნაირად გაშალა ეს თემა: "მიმდინარეობს ტერორი ძალადუფლების ხელში ჩასაგდებად, ამის საწყისი არის 1990 წლის ბოლი, როდესაც ხალხის მიერ არჩეული ხელისუფლება დაადგა თავისი ქვეყნისა და ხალხის ეთნიკური მთლიანობისა და ერთობის ცნობიერების დარღვევის გზას, თავისივე უსუსურობისა და არაკომპეტენტურობის გამო. ხალხმა მათ ხმა მისცა, რათა ყოველივე კონსტიტუციის და ადამიანის უფლებათა დაცვის გაზრდა. ამის ნაცვლად მან განახორციელა ჯგუფების ურთიერთწაყიდების პოლიტიკა. შეიარაღებულ პირთა განხორციელებისა და ნეიტრალიზაციის ნაცვლად, ხალხს მოუწოდებდნენ დაეცათ ხელისუფლება. მას თუ მცა ჰყოფდა აპარატი, მაგრამ არ გააჩნდა შესაძლებლობა დაცვა თავისი ხალხი. სამაგიეროდ, გარკვეული პირები აპარატებდნენ კრიმინალებს, რათა ერთმანეთს შეეჯახებოდნენ. მაშინ შეიქმნა უკანონო შეიარაღებული ჯგუფები.

შემდეგი ეტაპია 1992-93 წლები, რომელ კანონებზეც დაპირები, როდესაც საქმეში ბომბი და ტყევა ჩაერგვა? შეიძლება კანონებების აღსადგენად საკუთარი ქალაქების წერგვა? ...
ბ-ნ ა. ბაღვაშვილის გაფანტვები

დააკავეს კორკოლიანის დასთან ერთად, ძიძიგურის ავთუქებს უნდა გამოეყენებინათ, ქალის... - და ამგვარად საუბარი პრესკონფერენციის მესამე საკითხზე გადავიდა.
ჟურნალისტებს აცნობეს, რომ ამასთან დაკავშირებით არსებობს პროკურატურის 9 გვერდიანი განცხადება, მაგრამ იგი დამსწრეთ არ გადაცენს, მხოლოდ შორიდან დაანახევს... იმ საბაბით, რომ მალე პრესაში გამოქვეყნდება. გარკვეულ მსოფლიო, რომ თ.კორკოლიანისა და ი.წერეთლის მიმართ მიმდინარეობს ძიება.
შეკითხვაზე, რას გულისხმობს ნ. კირთაძე მესამე დარტყმაში - "ძიძიგურის ჯგუფს" ხომ არა, მან უპასუხა, რომ კონკრეტულად ამასაც, მაგრამ მთლიანად ტენდენციასაც, რაც გამოხატება იგივე კოორდინაციის მოქმედებებში, თუნდაც ბ-ნ ჯაბას განსხვავებულ აზრში და დასძინა, რომ სოციური პარლამენტარი თითქოს არჩევნების მომხრეა, მაგრამ ფარულად თავისი მოქმედებით ბლოკირებას უკეთებს მას.

ჩაგვას და სხვათა, საქმეები, შევაჯავრებთ, გაერთიანდეს ჯერ კიდევ მიწაში უყოფს, სხვა საქმეებთან ერთად...
ჟურნალისტის შეკითხვაზე, ხომ არ არის დასაშვები, რომ ტერორისტული ორგანიზაცია "აღგეთის მგლები" თავად ხელისუფლების მიერ იყოს შექმნილი, ბაღვაშვილმა უპასუხა, რომ ეს გამორიცხვულია, "რადგან ხელისუფლებას ამაჟამად არ შესწევს საამისო უნარი და შესაძლებლობები..."
კითხვაზე, თუ რას იტყვის იგი 15 გაუხსენებლ მკვლელობის შესახებ, ა. ბაღვაშვილმა უპასუხა, რომ აქტი ინფორმაციები... ყველა საქმე ბოლომდე მიყვანილი, მაგრამ წელიწადნახევარი კიდევ დასტურდება უტყვარი მტკიცებულებების მოსაპოვებლად... პროკურატურამ 5 ივლისს მეთაურის წინაშე დასვა საკითხი საგანგებო ჯგუფის დაფინანსების შესახებ, მაგრამ ჯერ თანხები არ ჩანს...
პრესკონფერენციის ლოგიკიდან გამომდინარე, ბუნებრივად გაჩნდა ინტერესი: ვინაა მეთექვსმეტე? კითხვა, საწუხაროდ, უპასუხოდ დარჩა.

პარლამენტარმა გააკეთა მოკლე დეკლარაციული შესავალი და შემდეგ ისაუბრა საქართველოში ნარკობანიის აუცილებლობის შესახებ. მან აღნიშნა, რომ ბოლო 6 თვის განმავლობაში ამ ბრალდებით მხოლოდ 52 კაცია გასამართლებული, ისიც მომხმარებლები, ხოლო რეალისტურად დაუსჯელობი არიან. ყველაფრის ცნობილია, რომ რეალობის ცენტრი არის ცხინვალი, რომელსაც საქართველოს ხელისუფლება ვერ აკონტროლებს, იქიდან კი შემოდის რაკეტა-უფრესი და სხვები. ამ უსუფთაო ბიზნესში ჩართულია მთელი მოსახლეობა დიდან-პატარა რიანად.

შეიძლება კანონებების აღსადგენად საკუთარი ქალაქების წერგვა? ...
ბ-ნ ა. ბაღვაშვილის გაფანტვები

აბაღვაშვილმა აღნიშნა, რომ მისთვის ყველაფერი ცნობილია - ვინ იკრიბებოდა "ცოდნის" დარბაზში, რაზე იყო საუბარი, როგორც დაკითხვები ამბობს, ეს იყო გასაღებილი საზოგადოების შეფრთხილება, სინამდვილეში შაადებოდა პრეზიდენტის სტატუსისა და კონსტიტუციის ჩაგდება. ამას დაანაშაულდებრივ ქმედებას ვერ უწოდებ, მაგრამ იქ გამოჩნდნენ მებრძოლი პიროვნებები. არის მათი ერთობლივი განცხადება, არ დაუშვან ლიბალიზაციის ხელისუფლების მიმართ. ავთუქების მიხედვით, იყო არა ადამიანთა სიცოცხლის ხელყოფა, არამედ დესტაბილიზაციის გზით ხალხის უსაკუთრების გამოწვევა. "და ეს მაშინ, როდესაც ინვესტიციები იხრებდა და საქართველოში უცხოური კაპიტალი შემოდის" (ნ. კირთაძის რეპლიკა).

უდანაშაულობის პრესუმპცია არის დეპუტატის, დავიკორებული გაეროს გენერალური ასამბლეის 1948 წლის 10 დეკემბრის "ადამიანის უფლებათა დეკლარაცია" და 1966 წლის "სამოქალაქო და პოლიტიკურ უფლებათა საერთაშორისო პაქტი". მათ საფუძველზე ჩამოყალიბდა სრვ კონსტიტუციის 160-ე და საქართველოს სსრ კონსტიტუციის 172-ე მუხლების ფორმულირება (იგივე შინაარსისაა 1921 წლის დემოკრატიული საქართველოს კონსტიტუციის მე-20 მუხლი). ამ მუხლებში ნათქვამია:
არავინ არ შეიძლება ცნობილ იქნეს ბრალდულად დანაშაულის ჩადენაში, აგრეთვე დაედოს სისხლისსამართლებრივი სასჯელი, თუ არა სასამართლოს განაჩენით და კანონის შესაბამისად.
კანადან ეს კანონი არ არის ნორმატიული, იგი საჭიროებს განმარტებას. იმ, რას გულისხმობს იურიდიულ ენციკლოპედიაში: "პრეზუმპცია ლათინური სიტყვაა და ნიშნავს წინასწარ მოსაზრებას, კონკრეტულ საპრობლემო ეხება დებულებას, რომლის მიხედვითაც განსახველი ითვლება უდანაშაულოდ მანამ, სანამ მისი ბრალი არ დამტკიცდება კანონის მიხედვით." ("იურიდიული ენციკლოპედიაური ლექსიკონი", მოსკოვი, 1981, გამომცემლობა "სოვეტსკაია ენციკლოპედია" რედაქტორი. ა.ი. სუხარევი).

ზოგიერთი. განმარტება უდანაშაულობის პრეზუმპციის შესახებ

უდანაშაულობის პრეზუმპცია

პარლამენტარმა გააკეთა მოკლე დეკლარაციული შესავალი და შემდეგ ისაუბრა საქართველოში ნარკობანიის აუცილებლობის შესახებ. მან აღნიშნა, რომ ბოლო 6 თვის განმავლობაში ამ ბრალდებით მხოლოდ 52 კაცია გასამართლებული, ისიც მომხმარებლები, ხოლო რეალისტურად დაუსჯელობი არიან. ყველაფრის ცნობილია, რომ რეალობის ცენტრი არის ცხინვალი, რომელსაც საქართველოს ხელისუფლება ვერ აკონტროლებს, იქიდან კი შემოდის რაკეტა-უფრესი და სხვები. ამ უსუფთაო ბიზნესში ჩართულია მთელი მოსახლეობა დიდან-პატარა რიანად.

შეიძლება კანონებების აღსადგენად საკუთარი ქალაქების წერგვა? ...
ბ-ნ ა. ბაღვაშვილის გაფანტვები

უდანაშაულობის პრესუმპცია არის დეპუტატის, დავიკორებული გაეროს გენერალური ასამბლეის 1948 წლის 10 დეკემბრის "ადამიანის უფლებათა დეკლარაცია" და 1966 წლის "სამოქალაქო და პოლიტიკურ უფლებათა საერთაშორისო პაქტი". მათ საფუძველზე ჩამოყალიბდა სრვ კონსტიტუციის 160-ე და საქართველოს სსრ კონსტიტუციის 172-ე მუხლების ფორმულირება (იგივე შინაარსისაა 1921 წლის დემოკრატიული საქართველოს კონსტიტუციის მე-20 მუხლი). ამ მუხლებში ნათქვამია:
არავინ არ შეიძლება ცნობილ იქნეს ბრალდულად დანაშაულის ჩადენაში, აგრეთვე დაედოს სისხლისსამართლებრივი სასჯელი, თუ არა სასამართლოს განაჩენით და კანონის შესაბამისად.
კანადან ეს კანონი არ არის ნორმატიული, იგი საჭიროებს განმარტებას. იმ, რას გულისხმობს იურიდიულ ენციკლოპედიაში: "პრეზუმპცია ლათინური სიტყვაა და ნიშნავს წინასწარ მოსაზრებას, კონკრეტულ საპრობლემო ეხება დებულებას, რომლის მიხედვითაც განსახველი ითვლება უდანაშაულოდ მანამ, სანამ მისი ბრალი არ დამტკიცდება კანონის მიხედვით." ("იურიდიული ენციკლოპედიაური ლექსიკონი", მოსკოვი, 1981, გამომცემლობა "სოვეტსკაია ენციკლოპედია" რედაქტორი. ა.ი. სუხარევი).

კანონის მიხედვით კი ბრალი დამტკიცებულია ითვლება მხოლოდ წინასწარ და სასამართლო განმარტების ჩატარების შემდეგ, რაც განაჩენში აისახება. სანამ ეს იურიდიული პროცედურები ჩატარებული არაა, პიროვნება უნდა ჩაითვალოს უდანაშაულოდ.
ენციკლოპედიის სტატიაში ჩამოთვლილია აგრეთვე უდანაშაულობის პრესუმპციის შესახებ უფლებების დარღვევების სოციური ტიპური შემთხვევა. მაგალითად:
არქაულია განსახველისგან ჩვენების მიხედვით სიტყვა წარმოიქმნა, ხოლო მის დახურვას ხომდრავს შემოსაბან ესტრადის ვარსკვლავებთან ერთად.
სხე შესრულდა რეგას ლაბილის უკვადვი "თბილისი" ჯ. ჩარკვიანის, რ. ამაშუკელის, გ. დომიძის, თ. იოსელიანის, ნ. ბრეგვაძის, ნ. ლეკიშვილისა და ე. შევარდნაძის მიერ. ამ კოლექტიური შემოქმედებით შეთავსების კიდევ უფრო ამპოვრებდა მშენებელი მუხის, ნაწილი ცაგარეშიშვილის მხურვალე მხარდაჭერა. ვისი შესრულებით არ მოუხმენია ქარ-

და არა ბრალდებულმა ამტკიცოს თავისი უდანაშაულობა; სასამართლოსთვის საქმის გადაცემა არ განსაზღვრავს მისი დანაშაულობის საკითხს; საბრალდებო განაჩენი არ შეიძლება ემყარებოდეს ვარაუდებს; ყველა საეჭვო და ორპირი უნდა იქნეს განმარტებული განსახველის სასარგებლოდ; განსახველის აღიარება მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეილება გახდეს ბრალდების საფუძველი, თუ იგი დასტურდება სხვა მტკიცებულებათა ერთობლიობით.
ცხადია, უდანაშაულობის პრესუმპციის დარღვევის ყოველ გამოვლინებას ვერ აწვსნავს ვერც ენციკლოპედია და ვერც სხვადასხვა ლიტერატული კანონები, მაგრამ აქ ჩამოთვლილიც სრულიად საქმისა ამის ნათელსაყოფად, რომ საქართველოში ადამიანის ეს საყვედლო და კონსტიტუციური უფლება გაუმტებით და უხეზდ ირრდება.
რაც შეეხება კონკრეტულ შემთხვევას, როდესაც ქალაქის პოლიციის "შეშინებ" მონოლოგის ფონზე ჟურნალისტი ატარებდა ახლადგამოგებული და ვენებრ-დატრეილი პირების დაკითხვას, როდესაც სახელწიფო და პოლიტიკური მოღვაწეები საინფორმაციო საშუალებებში დასატირებულებს "დამაშავებად" მოისყენებენ, ამ გზით სორციფლებდა პირდაპირი შეწოდება საზოგადოებრივ აზრსა და სამართალდაცვე ორგანოებზე. "ადიარების" გამოყენება უტყვარი მტკიცებულებად საბჭოური მასინჯი სამართალწარმოების შემყიდრებობა და კი არ უარყოფს, არამედ განამტკიცებს ბრალდების არადაზღვრებლობას, ისევე, როგორც მისტიკური დანაშაულის "განხარების" მტკიცება მაშინ, როდესაც უკვე საქარისადაა მომზადებული ნიადაგი პოლიტიკური ბრალდებებისთვის.
საქართველოში 1992-95 წ.წ. უდანაშაულობის პრესუმპციის მუდმივი და უხეში დარღვევები მრავალგზისა და უქსირებულ საერთაშორისო ორგანიზაციათა დოკუმენტებში.

ამ საკითხთან დაკავშირებით ჟურნალისტების მხრიდან კითხვები არ დასმულა, ალბათ, იმის გამო, რომ კონკრეტული დანაშაულები და პასუხისმგებელი პირები არ დასახელებულა, ამდენად, გამოსვლულია პათოსმა ამაოდ გათქვარა.
მეორე საკითხთან დაკავშირებით ნ.კირთაძემ განაცხადა, რომ საქართველოში გამოყვებული ტერორიზმი სათავეს იდებს 1991 წლიდან. ახლა კი მან ახალი შინაარსი შეიძინა. ა. ბაღვაშ-

ზოგადი საუბრის დროს დარბაზში რომღოღმა იმატა, რის გამოც მან იკითხა:
"თქვენ ჟურნალისტები ბრძანდებით, იცით, ვინ მოკლა თქვენი კოლეგა ბოლქვაძე? არ გაინტერესებთ, ვინ ჩაიღვინა ეს?" რაზეც დარბაზიდან ირონიული რეპლიკა გაისმა - "ალბათ, გონა ჯიქიაშა" (!)
პარლამენტარმა ნ. კირთაძემ აღუყოფითი ამცნო დამსწრეთ, რომ ამას წინათ კინოთეატრ "სულიკოში" შეიკრიბნენ ზვიადისტები და მიიღეს დოკუმენტურ არჩევნების ბიუკეტის შესახებ. "საინტერესოა, რომ მათთან კავშირი აქვს საქართველოს პარლამენტის ოპოზიციურ ნაწილს. მე, როგორც მეთაურის მომხრეს, მაქვს შეკითხვა - რატომ ცდილობენ ეს პარლამენტარები არჩევნებისა და კონსტიტუციის ჩაგდებას? მაქვს ინფორმაცია, რომ "ცოდნის" დარბაზში, რომელიც უკანონოდ აქვს დაკავებული კონსერვატიული-მონარქისტულ პარტიას, იკრიბებდნენ მთლიანად შედელი, ძიძიგური, კორკოლიანი, ბაბაშვილი, კუპრიეშვილი და; რაც ყველაზე შემამოთხებელია, უშიშროების კომისიის თავმჯდომარე ნათაძე... მთლიანად შეიძლი

რატორებმა ისეთი სურათი დახატეს, თითქოს "ცოდნის" დარბაზიდან გამოსული ზვიად ძიძიგური, პარლამენტარებთან თათბირის შემდეგ, პირდაპირ გაეშურა ვახუშტის ხიდისკენ. ასაფეთქებელი ნეიტირებებით ატყურებოდა.
პარლამენტარმა ნ.კირთაძემ დამსწრეთ გაუხარა დიდი სიმათიები მხედრობის კლბატონის, დოდი გუშეშაშვილის მიმართ, მაგრამ შეშოთებამ გამოთქვა იმის გამო, რომ მისი თავდებით განთავისუფლებულმა პირმა ჩაიღვინა მხეცური მკვლელობა, სადისტურად ამოხოცა მთელი ოჯახი.
"მაშველთა კორპუსის" პრეს-ცენტრის წარმომადგენლისგან დამსწრეთ შეტყვევს, რომ ბოლო დროს, კოლიციის თანამშრომელთა თვითმკითხვის წყალობით, ცემით ხერხების დასაბნებისგან

კანონის მიხედვით კი ბრალი დამტკიცებულია ითვლება მხოლოდ წინასწარ და სასამართლო განმარტების ჩატარების შემდეგ, რაც განაჩენში აისახება. სანამ ეს იურიდიული პროცედურები ჩატარებული არაა, პიროვნება უნდა ჩაითვალოს უდანაშაულოდ.
ენციკლოპედიის სტატიაში ჩამოთვლილია აგრეთვე უდანაშაულობის პრესუმპციის შესახებ უფლებების დარღვევების სოციური ტიპური შემთხვევა. მაგალითად:
არქაულია განსახველისგან ჩვენების მიხედვით სიტყვა წარმოიქმნა, ხოლო მის დახურვას ხომდრავს შემოსაბან ესტრადის ვარსკვლავებთან ერთად.
სხე შესრულდა რეგას ლაბილის უკვადვი "თბილისი" ჯ. ჩარკვიანის, რ. ამაშუკელის, გ. დომიძის, თ. იოსელიანის, ნ. ბრეგვაძის, ნ. ლეკიშვილისა და ე. შევარდნაძის მიერ. ამ კოლექტიური შემოქმედებით შეთავსების კიდევ უფრო ამპოვრებდა მშენებელი მუხის, ნაწილი ცაგარეშიშვილის მხურვალე მხარდაჭერა. ვისი შესრულებით არ მოუხმენია ქარ-

თველ მაყურებელს ეს შესანიშნავი სიმღერა, მაგრამ მისი ამგვარი ინტერპრეტრება არავის მოსწონდა აზრად, საერთო გუნდურ მღერას გურული კრამაწკულით ემეჯნებოდა ერთი განსაკუთრებულად მჭახე ხმა, ხმა სახელწიფოს მეთაურისა. უხესკალურ ხელთნებაში გაუთვითცნობიერებულად ამამინ შეიძლება კიდევაც აღენიშნა: "დიდებულია, მაგრამ ერთი ურეგს". სიმღერის პროცესში მეთაური ადიდის ვერ პოულდება, ხანც ექსტრეულაციით კიდევას უხმობდა პარტრიდან.
სამღერა დასრულდა. ადრითოგანბული მსმენელი ოვაციებით შეგება იმ სასიფოს წუთებს, რომლებიც მათ სახელწიფოს მეთაურმა აჩუქა დანგრეული და გაპარტახებული თბილისის, აწიოკეული სამეგრელოს, გასხვისებული სამაბაბლოსა და აფხაზეთის სანაცლოდ

“თბილისი” უჩვეულო სოლო თანხლებით

ჯერ კიდევ კომუნისტურ ეპოქაში, იმპერიული კონოინტუორის ეტიკეტის თანახმად, ცეკას მდივნებსა და ჩინოსან კომუნისტებს ფრიად სოლიდური და თავდაჭერილი საქციელი მოეთხოვებოდათ. მათ არ შეეძლოთ აუდიტორიის წინაშე არა თუ დასაღიარებოდა, არამედ თავისუფალი ქცევა და თვით ზედმეტი გაღიშებაც კი. ბოლშევიკურ ეპოქაში ქცევის ამგვარი ფორმა სრულიად ბუნებრივად და, რაც მთავარია, პარპონულად ეთვისებოდა მის არსსა და თვისებას.
განსაკუთრებით ხედნიწვენით და საგულდაგულად იცავდნენ ამ კონოინტუორულ ეტიკეტს ის ცეკას მდივნები, რომლებიც თავიანთი კარიერის ტროუფაულად დასარულს იმპერიის ცენტრში იზარდებდნენ. გვასხვებს რა ელვისებური სისწრაფით გააძრეს საქართველოს სოციალისტური რესპუბლიკის ცეკას პირველმა მდივანმა ეფუარდ შევარდნაძემ მუ-

კენიერი ლაბადა, როდესაც თვითმპრობის ტრაზე კოსტუმში გამოწყობილი გენერალური მდივანი დაინახა, რომელსაც, ალბათ, მუდალი ან ორდენი მოქონდა გულთბილი მასინდლისთვის. ასეთი დრო იყო მაშინ...
მაგრამ ეპოქა შეიცვალა, რუსეთმა დასავლური დემოკრატის თამაში დაიწყო და კონოინტუორის შესაბამისად გადახალისდა.
კომპოტერულმა გენერალურმა მდივნებმა წარბი გახსნეს და აქერიკულად გაიღიქეს მუცისმეტად არტისტული ბუშისა და საქსოფონის ტრფიალი ქლინტონის დარად ბორის ელცინი სადირიგორო პულტს მიეხალა, ხოლო მათი მეგობარი ეფუარდ შევარდნაძე სცენასა და ესტრადას.
მართლაც, შესანიშნავად ეხერხება სახელწიფოს მეთაურს სულ ახალ-ახალ ამკლეაში წარდგეს თავისი ხალხის წინ-

აშე, როგორც ამოუწურავი შესაძლებლობების მქონე შეუცვლელი ადამიანი. საკუთარი განუმეორებელი ნიჭისა და ტალანტის საზგასმის სურვილი სახელწიფოს მეთაურს განსაკუთრებით წინააღრვენო პერიოდში უმდიერება ხოლმე. ეს იმიტომ ხდება, რომ ხალხს მუდამ ახსოვდეს მისი ერთადერთობის უკველელი მასსათობლობა: ნიჭიერება, საინოვაცია, სიბაბაძე, ხალხთან ურთიერთობის განსაკვივრებელი უნარი.
მართლაც, ყველას ახსოვს საქართველოში ჩამოსვლისთანავე როგორ ეწვია ბაზრებს, შემდეგ მოინათვა, მოგვიანებით განსაკვივრებელი სიბაბაძით მოიარა სამეგრელო კერცხებისა და კაბადღერების წიშაში. შემდეგ აბჯარი ჩაივსა და ტყეების ქარცეცხლში დალაშქრა აფხაზეთის მიწისქვეშეთი. იქვე, ბუნებრივი ელცინისადმი მიძღვნილი ეპისტო-

ლური შედევრიც შექმნა; ერთ-ერთი სახეობო მიტინგზე "გურამ ჯადარაძე რომ ამბობს" ის ლექსი წაიკითხა (რასაკვირველია, შეცდომით), შემდეგ წინდა აფელდებიც მოინახულა, სადაც, როგორც თვითონ აღნიშნა, დიდი წინაგრების შოთას და თამარის ძეგლები ეგულბოდა; სულ ახლახან ჩატარებულ ფორუმზე ნუწყინებულ სიტყვა წარმოიქმნა, ხოლო მის დახურვას ხომდრავს შემოსაბან ესტრადის ვარსკვლავებთან ერთად.
სხე შესრულდა რეგას ლაბილის უკვადვი "თბილისი" ჯ. ჩარკვიანის, რ. ამაშუკელის, გ. დომიძის, თ. იოსელიანის, ნ. ბრეგვაძის, ნ. ლეკიშვილისა და ე. შევარდნაძის მიერ. ამ კოლექტიური შემოქმედებით შეთავსების კიდევ უფრო ამპოვრებდა მშენებელი მუხის, ნაწილი ცაგარეშიშვილის მხურვალე მხარდაჭერა. ვისი შესრულებით არ მოუხმენია ქარ-

თველ მაყურებელს ეს შესანიშნავი სიმღერა, მაგრამ მისი ამგვარი ინტერპრეტრება არავის მოსწონდა აზრად, საერთო გუნდურ მღერას გურული კრამაწკულით ემეჯნებოდა ერთი განსაკუთრებულად მჭახე ხმა, ხმა სახელწიფოს მეთაურისა. უხესკალურ ხელთნებაში გაუთვითცნობიერებულად ამამინ შეიძლება კიდევაც აღენიშნა: "დიდებულია, მაგრამ ერთი ურეგს". სიმღერის პროცესში მეთაური ადიდის ვერ პოულდება, ხანც ექსტრეულაციით კიდევას უხმობდა პარტრიდან.
სამღერა დასრულდა. ადრითოგანბული მსმენელი ოვაციებით შეგება იმ სასიფოს წუთებს, რომლებიც მათ სახელწიფოს მეთაურმა აჩუქა დანგრეული და გაპარტახებული თბილისის, აწიოკეული სამეგრელოს, გასხვისებული სამაბაბლოსა და აფხაზეთის სანაცლოდ

კავკასიის განმათავისუფლებელი მოქარაობის ისტორიიდან

უადრესად მიმე გამოვლია საქართველოსთვის რუსეთის მიერ აღმოსავლეთ საქართველოს ოკუპაცია-ანექსიის პირველივე წელი. სამხედრო კარის "დერეფიორდა" მოხელენი სასტიკად უსწორდებოდნენ ყოველივეს, რასაც ქართული ერქვა.

რჩილებოდა რუსულ ადათ-წესებს. ამასთან, ამ სახალხო მღელვარებას აშკარად გამოხატული ეროვნულ-განმათავისუფლებელი ხასიათი ჰქონდა და მისი უმთავრესი მოთხოვნა ქართლ-კახეთში ბაგრატიონთა სამეფო ტახტის აღდგენა, სტატუს-კვოს აღდგენა გახლდათ.

თად. ამ ამბებში რომ ვიყავით, პოდოლკონიკი მოგვიხდა ჯარით და არტილერიით, ჩვენც მაგრა დაეწვიდათ". აღნიშნული წლის 25 ივლისს ამბოხებულმა კახელებმა ახალი წერილი გაუგზავნეს რუს გენერალთაგან სისასტიკით გამოჩნეულ გულიაკოვს (АКТЫ, т. I).

კახეთის 1802 წლის აჯანყება

ესი განსაცდელის კამს ერთ მუშტად შეიკრა ქართლ-კახეთის თითქმის მთელი მოსახლეობა, ერი და ბერი (თუმც, მცირედ რომ იყვნენ ოცდაათი ვერცხლის გამოკიდებული დიდგვაროვანი, რომლებმაც ეროვნული წინა-ახალური რუსული "შენდარი" შეიცვალეს). ხალხის უდიდესი ნაწილი უმალ გამოვიდა ბაგრატოვანთა ტახტის დასაცავად. ამ თვალსაზრისით საგულისხმოა ქართლ-კახეთის მცხოვრებთა საპროტესტო წერილი სამხედრო კარისადმი, რომელიც კახეთის 1802 წლის აჯანყებამდე მცირე ხნით ადრე იქნა შედგენილი და სრულფუნქციონირებდა წარმომადგენელთა ხელით გადაცემა საქართველოში მინისტრად დანიშნულ კოვალენსკის:

ეთის დაუბნებელი მტერი - ალექსანდრე ბატონიშვილი, რომელსაც საკუთარი რაზმებით ასლანდენ ქართლ-კახეთის დიდებულნი. მას დაუკავშირდნენ აგრეთვე დარეჯან დედოფალი, მარიამ დედოფალი, ვახტანგ დავით, ფარნაოზ, თეიმურაზ ბატონიშვილები, ანტონ კათალიკოსი და სამეფო ოჯახის სხვა წევრები. ფარნაოზმა იმერეთიდან გადმოიყვანა იმერელთა რაზმი, მასვე შეუერთდნენ ლეკები, რომლებთანაც ბატონიშვილმა წინააღმდეგობა მოლაპარაკება. მოზრდილ რაზმს მოუყარა თავი დავით ბატონიშვილმაც. სურამში რუსთა თვითნებობით უკმაყოფილო მოსახლეობა შეკრიბა თეიმურაზ ბატონიშვილმა. მეტად აქტიურობდა კათალიკოსიც.

გან, მაგრამ კახელებმა უკუაგდეს იგი. ალექსანდრე ბატონიშვილი ირანის შაჰის კარს დაუკავშირდა. აბას-მირზამ შეისმინა ქართველი ბატონიშვილის თხოვნა და მის განკარგულებაში მოზრდილი ლაშქარი გამოგზავნა. 22 ივლისს გენერალაკოვი ქართველთა მოძულეობით ცნობილ გენ. დეზარევის (რომელიც წარმოშობით სომეხი გახლდათ) ატყობინებდა, რომ ალექსანდრე 40.000 მებრძოლით ბელაქის მახლობლად იყო და ბნაკებულ და ხელსაყრელ მომენტს ელოდებოდა კახეთში შესასვლელად (Бутков, Материалы для новой истории Кавказа, т. III, С. 16., 1869; П. Дубровин. История войны и владычества на Кавказе, т. III, П. 6., 1871). აღსანიშნავია, რომ ალექსანდრეს ამ ლაშქარში შედიოდნენ როგორც საინგილოს ადგილობრივი ქართული მოსახლეობა, ისე დაღესტნელები, განჯის სახანოს თაორები და სპარსელები.

“შეიძლება კი ბრალად დავდოთ ქართველებს ის, რომ მათ საკუთარი ადათ-წესები ჰქონდათ... რომ მათ არ ესმოდათ ჩვენი მართვა-გამგეობა, ჩვენი სამართალწარმოება? ამ ხალხისთვის ყოვლად უცხო იყო ის ადმინისტრაციული ზომები, რაც ზედგამოტრიალი გახლდათ ველიკოროსიის გუბერნიებისათვის“.

რა თქმა უნდა, რუსეთის სამხედრო კარი ვერ შეეგუებოდა საქართველოში დაწესებულ ამოხეობას, ვინაიდან იგი ამ მომართაში კავკასიის სხვა ტერიტორიების ჩართვის მომსწავლებელი იყო. ქართლ-კახეთში რუსეთის დამატებითი, მრავალრიცხოვანი ლაშქარი იქნა გამოგზავნილი. ამბოხებულთა წინააღმდეგ საბრძოლო ოპერაციების ხელმძღვანელობა გენ. ლაზარევი დაეკავა. საბოლოოდ, ამბოხებულებმა ვერ შეძლეს რუსეთის კარგად აღჭურვილი და შეესაბამებული ჯარისთვის წინააღმდეგობის გაწევა.

დაიწყო აჯანყების მეთაურთა, მათ შორის სამეფო ოჯახის წევრთა მიმართ სასტიკი რეპრესიები, რასაც 1803 წლის თებერვლიდან ახორციელებდა 1802 წლის სექტემბერში კავკასიის მთავარმართებელად დანიშნული, წარმოშობით ქართველი გენერალი პავლე ციციანოვი (ციციანიშვილი). "პავლე ციციანოვი სისხლით, სიამაღლით, ნიჭით იყო ქართველი, ხოლო სულით და იდეურად რუსი"-ო. საგვბით სამართლიანად აღნიშნავს ალ. მანველოვი (იხ.: ალ. მანველიშვილი. რუსეთი და საქართველო, ტ. I, პარიზი, 1951, გვ. 223).

ციციანოვის მოღვაწეობის, სამეფო ოჯახის წევრთა წინააღმდეგ მოქმედების დოკუმენტური შედეგი გახლდათ ბაგრატოვნთა სამეფო ოჯახის 100-მდე წევრის ძალდატანებით რუსეთში გადასახლება. აქ არ შეიძლება არ აღინიშნოს ერთი დიონისეანისწინა ეპისკოპოსის შესახებ, რომელიც თავის მოხსენებაში ბარათში აღწერილი აქვს რუს დიდბოხელებს კ. ლოფიციკის: 1803 წლის აპრილში ციციანოვმა ანტირუსული განწყობილებით ცნობილ მარამ დედოფალს (გიორგი XII-ის ქვრივს) მოუგზავნა გენ. ლაზარევი. ამ უკანასკნელს სისრულეში უნდა მოეყვანა დედოფლის რუსეთში გადასახლების გადაწყვეტილება. 21 აპრილს ლაზარევი თავისი რაზმით ალფაში მოაქცია დედოფლის სასახლე. ლაზარევის მოთხოვნას მარიამისადმი, რათა ეს უკანასკნელი დაჰყოლოდა მის ნებას, შედეგი არ მოჰყოლია. ამის შემდეგ გენერალმა დედოფალთან ოფიცური კურაკოვი გაგზავნა და უბრძანა, რომ მარიამი ძალდატანებით გამოეყვანათ შერობიდან. კურაკოვს გენერალმა შეჰყვია "და მცირე ხნის შემდეგ კვლავ თავად სცადა მარიამის გამოყვანა, მაგრამ ამ უკანასკნელმა ხანჯალი იშვილა და იქვე განტოვრა ქართველთა მოძულე გენერალი (იხ.: АКТЫ, т. III, С. 5). ასეთი გახლდათ ამ სისხლისმსმელი მოხელის აღსასრული.

1802 წლის 25 ივლისს ქიზიყში შეიკრიბა ადგილობრივი თავად-ახალურთა, სამღვდელთა და გლეხთა. მათ ხელი მოაწერეს წერილობით მოთხოვნას, რომ აღდგენილიყო გეორგიევსკის ტრაქტატის პირობები და ბაგრატოვნთა სამეფო ტახტი. ქართლ-კახეთის მეფედ მოითხოვდნენ ოვლონ ბატონიშვილს, რომელიც იმხანად იმერეთს აჯარებდა თავს და აქტიურ მხარდაჭერას უწევდა ამბოხებულებს. ქიზიყელებმა მიმართვა გაუგზავნეს ქართლ-კახეთის ყველა კუთხის მცხოვრებთ: "... ერთობით ანდრონიკაშვილები, ვაჩნაძეები და ერთობ ქიზიყელები, მერედები რომ 25 არის, აქ კელმანურზედ შევიყარენ, დავიფიცოთ ოვლონის მეფობაზედ და რომელიც კი დაიჭირეს, იმაზე სისხლი დავთხოთ ერთ-

ორებისა დიდებულებისა და გავაიცივს, მისი გამოკვირვებად მანიფესტო, რომ ვითომ ჩვენ მოგვეხსენებინოს კარსა წინაშე უდიდებულესისა ხელმწიფისა თქვენიასა - მეფე ადარ გვინდა და უმეფოდ შემოსულვარი მფარველობისა ქვეშე... ათას ორასი წელი, მეტი არის, რომ ბაგრატოვანნი მემკვიდრეობდნენ და აგრეთვე მრავალი ამათაგანი, ჩვენი გულისთვის წაიპოვლან, ქრისტესთვის და ჩვენთვის სისხლი დაუნთხვეთ და ჩვენც ამათ წინ ამოგვწყვეტილვარი მრავალნი." - ვკითხულობთ ამ წერილში (იხ.: АКТЫ, собранные Кавказскою Археологическою Комиссиею, пр. I, Тиф., 1868, стр. 152).

რა თქმა უნდა, რუსეთის სამხედრო კარამდე ამ დოკუმენტს არ მიუღწევია და რომც მიეღწეა, არანაირი შედეგი არ ექნებოდა. მდგომარეობა თანდათანობით უარესდებოდა. რუსი მოხელენი უმოწყალოდ, მოურიდებლად აწიოკებდნენ მოსახლეობას, აიძულებდნენ უარი ეთქვათ მრავალსაუკუნოვან ადათ-წესებზე და რუსულ, ქართული ნიადაგისთვის აბსოლუტურად უცხო და ვეღარ ყოფა-ცხოვრებას მისცემოდნენ.

"... საკმარისი იყო ერთი უბრალო ეჭვი ავლით მოსახლეობაზე, რომ უმალ იჭრდნენ, ზურგზე გაუკრავდნენ ხელებს, კისერზე მძიმე ტვირთს ჩამოჰკიდებდნენ, და როგორც დანაშაულებს, 50 ვერსტს და ხშირად უფრო მეტს, ფეხით ატარებდნენ. მოხელენი და ოფიცრები სოფლებიდან ძალით ერეკებოდნენ ქალიშვილებს და აუპატროვებდნენ..."

შეიძლება კი ბრალად დავდოთ ქართველებს ის, რომ მათ საკუთარი ადათ-წესები ჰქონდათ... რომ მათ არ ესმოდათ ჩვენი მართვა-გამგეობა, ჩვენი სამართალწარმოება? ამ ხალხისთვის ყოვლად უცხო იყო ის ადმინისტრაციული ზომები, რაც ზედგამოტრიალი გახლდათ ველიკოროსიის გუბერნიებისათვის". - წერდა გასული საუკუნის რუსი ისტორიკოსი, პროფ. დუბროვინი (იხ.: П. Дубровин. - История войны и владычества на Кавказе, Т. III, Петербург, 1869, стр. 461, 498).

ყოველივე ზემოთქმულმა, აუტანელმა პირობებმა, რუს ჯარისკაცთა და მოხელეთა უღვარდადებულმა ძარცვა-გლეჯამ აიძულა კახეთის მოსახლეობა ამბოხებულყოფი. ამბოხება დაიწყო 1802 წლის ივლისის დამდეგს, მოსახლეობამ კატეგორიული უარი განაცხადა დამო-

ცხინვალის დამოუკიდებელ საბარეო პოლიტიკას ახორციელებს

ქართლ-ოსური კონფლიქტის დაწყების დღიდან, ქართველ ჟურნალისტს ოფიციალურად საშუალება არ ჰქონდა მოეხსენებინა ცხინვალის დამოუკიდებლობის საკითხი. ცხინვალის ინფორმაციის საშინსტრომ, ევროპის თანამშრომლობისა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფის, ცხინვალში ჩასვლის ოფიციალური ნებართვა გასცა ქართველ ჟურნალისტზე. 28 ივლისს ბი-ეს-პრესის კორესპონდენტი ცხინვალის ქვეყა, სადაც ინტერვიუ ჩამართვა რეგიონის ზოგიერთ ხელმძღვანელს. სამხედრო სიუჟეტის ინფორმაციის ხელმძღვანელმა ქოჩიემა ხაზი გაუსვა მხარეებს შორის საინფორმაციო ბლოკადის მოხსნის აუცილებლობას. ამასთან, ქოჩიემა აღნიშნა, რომ ქართველი ჟურნალისტების სამხრეთ ოსეთში და პირიქით, ოსი ჟურნალისტების თბილისში რეგულარული ჩასვლის ორგანიზაციაზე ლაპარაკი ჯერჯერობით ნაადრევია. "სამხრეთ ოსეთი, დღიდან რესპუბლიკად გარდაქმნისა, ახორციელებს დამოუკიდებელ საგარეო პოლიტიკას." - განაცხადა საგარეო საქმეთა მინისტრმა დიმიტრი მედვედევმა. მისი თქმით, სამინისტროს უპირველესი ამოცანაა მეგობარ რესპუბლიკებთან და ქვეყნებთან დიპლომატიური და ეკონომიკური კავშირების დამყარება და განვითარება. მედვედევმა განაცხადა, რომ სამხრეთ ოსეთი მზად არის ითანამშრომლოს საქართველოსთან თანაბარ პირობებში.

ჩიჩნეთისგან დამოუკიდებელი რუსეთი

ასეთნაირად არის დასათურებული გახეთ "არგუმენტი ი ფაქტის" პოლიტიკური კომენტარი ჩიჩნეთში მიმდინარე პროცესებთან დაკავშირებით. პოლიტიკური კომენტარის ავტორი ჩიჩნეთის ომის შედეგებს რუსეთის უმძიმეს პოლიტიკურ და ფსიქოლოგიურ დამარცხებად მიიჩნევს. "...ომი დაიწყო ლუდავისი არაკანონიერი რეჟიმის წინააღმდეგ. ომის შედეგი: ლუდავისი რეჟიმის აღდგენა, არაკანონიერი ჩიჩნეთის" ცნობა! ასეთნაირად იწყება მზადება ჩიჩნეთში თავისუფალი არჩევნებისთვის. ამ არჩევნების შედეგები ყველასთვის ნათელია: მილიანად აღდგება ლუდავისი რეჟიმი... გარდა იმისა, რომ რეჟიმი აღდგება, ის გამარჯვებული მარაგანდვლაც დაიფარება. რაც ვერ შეძლო შამილმა, შეძლო ლუდაევამ, ბასაევამ..." (ლეონიდ რაბინოვიცი).

ჩიჩნეთის სტატუსი და მისი ურთიერთობა რუსეთთან გაუკვეპელი რჩება

ჩიჩნეთის კონფლიქტის მონაწილე მხარეებმა კვირას ხელი მოაწერეს პროტოკოლს (სამხედრო საკითხების ბლოკი). დოკუმენტი ითვალისწინებს ჩიჩნეთის რაზმების განიარაღებას და რუსეთის ჯარების ჩიჩნეთის ტერიტორიიდან გაყვანას. უახლოეს დღეებში დაიწყება რუსეთის არმიის გაყვანა. პირველად ჩიჩნეთის მედესანტები დატოვებენ. პროტოკოლის ხელმოწერით აღტაცებულ პოლიტიკოსებს ცივი წყალი გადასას ჩიჩნეთის პრეზიდენტმა ვლადიმერ ლუდაევამ, რადიო "თავისუფლებისთვის" მიცემულ ინტერვიუში მან განაცხადა, რომ დეზარევირებას უკეთებს ხელმოწერილ დოკუმენტს. მისი აზრით, აღნიშნული ხელშეკრულება არათუ აახლებს შიშვინდობას ჩიჩნეთის მიწაზე, არამედ გაურკვეველი ვადით აფერხებს მას. ლუდაევამ დააანაშაულა რუსეთის მხარე იმაში, რომ მას ჩიჩნეთის დელეგაცია 6 დღის განმავლობაში პრაქტიკულად დაპატიმრებული ჰყავდა. ლუდაევის თქმით, მოსკოვი ეწვეა შანტაჟს და ახორციელებს მასობრივ საარტილერიო დარტყმებს დასახლებულ პუნქტებზე, ქალაქების - შატოისა და შალის მიმართულებით. ლუდაევის განცხადებით - არანაირი პროტოკოლი მიღებული არ იქნება მანამ, სანამ მას თავად პრეზიდენტი არ მოაწერს ხელს. პრეზიდენტი ალფოთა ხელშეკრულების იმ მუხლმა, რომლის თანახმადც ბასაევი უნდა გადაეცეს რუსეთის მხარეს, ხოლო მოვლენები ბუდიონოვსკში ტერაქტად უნდა შეფასდეს. მისი აზრით, ბასაევი და მისი მებრძოლები ევროპული გამიჯნობის არიან და მისი ისინი სათანადოდ უნდა იქნენ დაჯილდოებული.

ლუდაევამ საკამელო ტელევიზიით გამოსვლისას განაცხადა, რომ არაკის ძალებს დააპრუნოს ჩიჩნეთი ხალხი რუსეთის იმპერიის შემადგენლობაში. მოლაპარაკებების ჩამოსხმის შემთხვევაში ის გამოიყენებს მასობრივი განადგურების იარაღს. მისი შტაბ-ბინა მოეშენა და გააჩნია პირდაპირი სატელეფონო კავშირი კრემლთან. იგი არკადი კოლცოიზე ადრე იღებს ინფორმაციას იმის შესახებ, თუ რა ხდება რუსეთის ხელისუფლების უმაღლეს ემელონებში.

მე არ ნავალ ხალხის ნაზის წინააღმდეგ

შამილ ბასაევმა "კომსომოლსკაია პრავდას" კორესპონდენტს განუცხადა: "თუკი ჩიჩნეთი ხალხი რეჟერენდუმზე უარს იტყვის რუსეთის შემადგენლობიდან გამოსვლაზე, მაშინ მე ხალხის ნების წინააღმდეგ არ ვიმოქმედებ... განგარბობ ბრძოლას სხვა მეთოდებით."

ერთი საზარელი გვკვლეოვის შესახებ

ჩიჩნეთის მიგეში - ერთ-ერთი ტბის ფსკერიდან მკვინთავებმა ამოიღეს ორი კასრი ადამიანების დაწეხილი სხეულებით. რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სამინისტროს ცნობით, მსგავსი მსეცური მკვლელობები არა თუ ჩიჩნეთის, ევროპის სასამართლო მედიცინასაც არ ახსობს. მკვლელობებს სწადიოდა ბანდა, რომელსაც ყოფილი პოლიციელი ხელმძღვანელობდა. იგი ასრულებდა შეკვეთულ მკვლელობებს. კრონის საფასურად, სიციცხლეს ასაღებდნენ მეგავლებს. მოვლენებით მათი შანტაჟის ობიექტები მდინარი მეწარმეები და ბანკირები გახდნენ, რომელთა უმრავლესობა უკვალოდ გაქრა. პოლიცია ვარაუდობს ტბის ფსკერიდან კიდევ ათი მსგავსი კასრის ამოღებას.

ორასი ათასი დოლარი ინფორმაციისთვის

დააწესა ჯილდოდ საფრანგეთის მთავრობამ იმ დანაშაულის გასახსენებლად, რომლის შედეგადაც აფეთქდა მეტრო პარიზში. ალფირის გაზეთების აზრით, ტერაქტი თავისი ხელწერით ძალზე ჰგავს ალფირის ისლამი ექსტრემისტების მიერ მოწყობილ ტერორისტულ აქტებს. საფრანგეთის პოლიციას ეჭვი აქვს სერბებზეც. არსებობს სხვა ვერსიებიც.

ტერორიზმი ბრალი ედებათ სერებს

ბოსნიელი სერბების ლიდერმა რადოვან კარაჯიჩმა უარყო საფრანგეთის ხელისუფლების მიერ გავრცელებული ვერსია, თითქოს პარიზის მეტროში განხორციელებული ტერორისტული აქტი სერბების ნახელავი იყოს. რადოვან კარაჯიჩმა განაცხადა, რომ მოუხედავად საფრანგეთის მთავრობასთან არსებული უთანხმოებისა, სერბებს უყვართ საფრანგეთი და აქედნად, გამორიცხულია მათი მხრიდან რაიმე კანონსაწინააღმდეგო ქმედება საფრანგეთის ტერიტორიაზე.

გონიანი: მედიკამენტების ნაცვლად იარაღი

აშშ - ის სენატმა მხარი დაუჭირა ბოსნიისთვის იარაღის მიწოდებაზე ცალმხრივი ემბარგოს მოხსნას. ქლინტონის ვეტო ამ საკითზე უძლეური აღმოჩნდა. სენატორების ორმა მესამედმა ხმა მისცა აღნიშნულ რეზოლუციას. საფრანგეთის თავდაცვის მინისტრი თვლის, რომ ამერიკის სენატის ეს გადაწყვეტილება უხედავებს მოუტანს ბოსნიას, მას მოჰყვება ძალადობისა და სისასტიკის ახალი ტალღა, რაც გამოიწვევს გაეროს სამშვიდობო ჯარების გაყვანას ამ ქვეყნიდან.

პუბლიკაცია მოაწადა ლევან ურუშაძემ

TAVISUPALI SAKARTVELO (FREE GEORGIA) N16 (1995) in brief

The representatives of Parliamentary opposition Irakli Tsereteli, Teimuraz Zhorzholiani and Vakhtang Begiashvili at the press-conference arranged by them demanded to raise a question about the responsibility of Eduard Shevardnadze.

They blamed Shevardnadze in ignoring the Constitutional norms, splitting of integrity of Georgia, usurpation of power, fail to discover the terrorist actions.

The similar statement was made by Jaba Ioseliani too, who believes that Shevardnadze is a criminal and should

Opposition Advertises Shevardnadze

The recent attacks directed against Shevardnadze made by the discredited opposition have the opposite effect.

Unfortunately, these notorious representatives of the opposition, who together with many other great faults, have sinned against the Legislation in effect, fail to see that their demand to charge Shevardnadze with accusations in the best case is causing a smile both at home and abroad.

Though the charges formulated against Shevardnadze by Irakli Tsereteli, Temur Zhorzholiani and Vakhtang Begiashvili on the face of it seem juridically grounded proceeding from the Law on Power (leaving aside the fact that this very Law was illegally adopted by illegally elected Parliament), considering the fact that the fate of all these three warriors is already decided (they all belong to the category of scapegoats and probably the charges brought against them by the Prosecutor's Office are not ungrounded) the attack of opposition triad has no effect at all.

Even more noteworthy is the statement of Jaba Ioseliani who qualified Shevardnadze as a criminal who would be put in jail. Such charges from the man of such past and deeds sounds rather as a compliment to Shevardnadze, especially as the influential circles of the West unequivocally demanded from the "Father of Georgian Democracy" to get rid of the friends having notorious reputation.

It is evident, that the fact that it was Ioseliani who had invited Shevardnadze to Georgia is now ignored; as well as the fact that they together met Baker and Gensher, and were together solving the problems of world importance; ignored is also the fact that Ioseliani as an outstanding student of the "Great

Pre-Election Strategy of the Authorities - Illusions about Return To Abkhazia

The problem of Abkhazia is a heavy burden on the neck of the present authorities and becomes progressively heavier as the time of elections approaches. At the same time, far from being clarified, the situation from this standpoint became even more obscure.

On the one hand, the ongoing protest action of the refugees which is taking place at the entrance of the Parliament and continues from the end of June to the end of July, completely depreciated the value of the protest actions of such kind in relation to the problems of Abkhazia: about 50-100 men armed with a comically absurd slogans who were supposed to represent 250 thousand army of refugees, could cause only pitying smile in Moscow and Sukhumi. On the other hand, the

statements made by the Chairman of Russian Federation Council, Vladimir Shumeiko, during his visit in Tbilisi such as "Ardzinba is just the same criminal as Dudaev" and "I strongly dislike the growing interest of the USA to the Kaspian Sea shore regions. Our military bases tell the whole world that they have nothing to do on this territory, served the sole aim to completely and once and for all identify the problem of Abkhazia with the will of the authorities of Russia.

Neither the Commander of Russian Peace Making Troops Iakushev was sparing the promises on the background of the punitive expeditions of the Leninakan Armenian battalion located in Tsalendzhikha.

It is evident, that Russia has many mechanisms of retreat and whatever statements are made by Shumeiko who fully enjoyed Georgian hospitality, Moscow will always find the mechanism to abolish not only the verbal promises but also written agreements.

At the same time, exiled power structures of Abkhazia became more and more active. On the one hand they cannot find mutual language between themselves and on the other - they with enviable boldness are exposing the policy of the authorities concerning Abkhazia. It even came as far as to blaming the authorities of Georgia in breaking of embargo towards Abkhazian separatists at the Session of Supreme Council of Abkhazia held on July 19. And all this happens on the background of everlasting lamentations of pro-Abkhazian circles in Russia who are claiming that the Russian frontier at the Psou river is excessively strictly closed and their Abkhazian friends are dying of hunger.

In short, before the elections the Abkhazian trump-card is again actively used by various parties with various aims: some are trying to attract the obedient mass of refugees by the illusion of their return to Abkhazia or at least to Gali region; others, who are rather discredited are trying to gather more scores by periodical statements against the authorities.

But they all actually are using people to satisfy their real mania - to get the levers of power and maintain the spheres of influence after the elections as well as to remain in the ruling clan and receive their share during the property distribution.

Mamuka Tusishvili

Will there be a Pre-Election Terror?

The authorities are sparing no efforts to assure the world that they are opposed by terrorists and criminals rather than by political opponents.

The elections are approaching and the authorities are looking for the new victims.

The recent arrest of the members of the exiled Supreme Council Nugzar Molodinashvili and Zviad Dzidziguri on the face of it may seem illogical on the background of a clamor set up by the various international organizations and Human Rights Centers around the Court trial of "Chikovani Street Case."

Today the stream of protest letters and petitions demanding to abolish the unjust sentence is flowing to the ruling structures and personally to Shevardnadze from all parts of the world. The authorities, naturally, do not publicize these letters and are trying to hush-hush this problem. At the same time

they are actively using legal and illegal counter-measures to bring the things to the end and to assure the whole world that they are opposed by terrorists and criminals rather than by political opponents. The scenario has already acquired its shape and the officials and mass media have started to diligently put it into circulation:

The head of Shevardnadze's apparatus Petre Mamradze in his appearing on TV told the society the myth faked in the lobby of the IMEL about the union of terrorist "Zviadists, criminal members of "Mkhedrioni" and thievish Parliament opposition. Their interests coincide: they all want to wreck the adoption of Constitution and presidential elections - concluded the head of the apparatus.

The same model was offered to the society by the member of Parliament Nestan Kirtadze at the press-conference held on July 24, who used as an argument confirming her words the deputy Prosecutor General Anzor Baluashvili, the man whose name is most often encountered in the reports and protest statements of international organizations. It should be mentioned however that the "proofs" presented by this latter turned out to be so generalized and declarative that even the TV program "Kvishis Saati" (The Sand-Glass) could not hide its irony when commenting this press-conference stated that the Prosecutor's Office managed to reveal the case of non-committed attempt to explode the bridge while failed to find head or tails of the committed 15 murders having asked for another year and a half to complete the investigation with possible wish to pass these cases to the future Government.

Meanwhile Jaba Ioseliani diligently develops the remaining part of the scenario - he calls Shevardnadze a criminal and tries to find the allies among the victims of "Mkhedrioni."

On July 21 and 23 the representatives of "Mkhedrioni" and "Archevani" subordinated to Jaba Ioseliani and later Jaba Ioseliani himself came to the hall of society "Tsodna" and offered cooperation to the political parties who were present in the hall of sessions. Irrespective of the strong protest of the supporters of the legal authorities (who in both cases left the hall in a token of protest and in ultimatum form demanded to cease any contacts with the members of "Mkhedrioni") it became evident, that a part of parliamentary opposition is ready to make such union.

Thus, the shapes of the scenario are becoming more and more clear: to house the whole opposition under the same roof during the pre-election period, its criminalization with possible provocation and subsequent arrest. In its essence it is an old scenario which was brought in action in the period of Forum when with the help of the same Ioseliani the authors of the scenario managed to involve some political parties belonging to national-liberating movement into the criminal alliances and Congress marathon having no prospects at all. Zviad Gamsakhurdia managed to find the only right way out - he preferred to be alone to being in immoral union. He left the Forum which became the breeding-ground for

Prosecutor's Office Against the Political Opponents

On July 24 the deputy N. Kirtadze and Deputy Prosecutor General A. Baluashvili held a press-conference in the building of the Parliament. As N. Kirtadze informed the journalists that she herself was the initiator of this press-conference and invited A. Baluashvili to confirm her ideas about current political situation by facts. She has outlined three blocks of problems as the main subject of her speculations: drug-addiction, terrorism and union of the Parliamentary opposition with the terrorists.

The member of the Parliament after the short declarative introduction transferred to the problem of drug addiction in Georgia. She noted that

during the recent 6 months only 52 persons were arrested charged with the accusation of drug addiction, while those who were engaged in distribution of the narcotics remained unpunished. As everybody knew the center of realization of narcotics was Tskhinvali which was not controlled by the authorities of Georgia. From there the drugs penetrated to Racha-Lechkhumi and Svaneti. In this dirty business was engaged the whole population, said the MP.

When dwelling on the same problem A. Baluashvili stated that there were some problems concerning the struggle against drug-addiction, since the problem was not solved at the governmental level. The activities of National Drug-Addiction Control Bureau were beneath criticism. There were materials testifying to the fact that the sellers of narcotics were in union with Law and Order Bodies and representatives of the state structures. There were terrible facts of kidnapping of young girls with the aim to exchange them for narcotics stated A. Baluashvili.

Concerning the second problem N. Kirtadze stated that terrorism reigning in Georgia had its origin in 1991. Only now it acquired a new essence. A. Baluashvili provided, the following detailed explanation of this problem: "The ongoing terror is aimed at seizing power. It began in the end of 1990, when popularly elected authorities began to disintegrate the integrity of their country and national conscience as a result of their helplessness and incompetence".

At this moment the MP N. Kirtadze hurried to help him. She very excitedly informed the audience that recently in the cinema "Suliko" gathered the Zviadists and adopted a document about boycotting the elections: "Of interest is the fact that the opposition part of the Parliament has union with them. I, as a supporter of the Head of the State, have a question: 'Why these members of Parliament are trying to wreck the elections and adoption of Constitution? I have the information that in the hall of "Tsodna" society which is illegally occupied by Conservative-Monarchist Party were gathering Molodinashvili, Dzidziguri, Zhorzholiani, Paatashvili, Kupreishvili and what is most alarming the Chairman of State Security Commission N. Natadze... Molodinashvili was arrested together with Zhorzholiani's sister, Dzidziguri's explosion of the bridge was supposed to cause fear and chaos..."

At the press-conference it became evident that T. Zhorzholiani and I. Tsereteli were under investigation.

A. Baluashvili noted that he knew everything - who was gathering in the "Tsodna" hall, what they were speaking about. As the interrogated prisoners testify it was an attempt to unite the split society. In reality they were preparing to wreck the presidential status and adoption of Constitution. This could not be qualified as a criminal action, but there were found those who were wanted by police. There exists their mutual statement not to allow to be loyal to the authorities. The main goal of the explosion was to cause discontent of people rather than to kill anyone. "And all this happens when investments are growing and foreign capital is paving its way in Georgia" (the remark of N. Kirtadze).

As the orators presented it, Zviad Dzidziguri right after leaving the "Tsodna" hall where he was conferring with the members of Parliament, made his way to the Vakhusti Bridge armed with the explosive substance.

From the representative of the "Rescuer" Corpus" the audience learned that within the recent period a certain Deisidze died as a result of unwarranted actions of the policemen who have beaten him and damaged his spinal cord. There is a suspicion that policemen threw from the window of his dwelling house a certain Ramishvili of whom the word was spread that he was suspected to participate in the murder of Khabeishvili.

To the question of the "Tavisupali Sakartvelo" newspaper whether the fact of showing Zviad Dzidziguri and others on TV two days after their arrest with their confess and qualifying them as

criminals by the representatives of the State via mass media before any sentence was passed was the violation of the presumption of innocence. A. Baluashvili said that no violence of presumption of innocence took place for the following reason: the presumption of innocence could be considered violated if they would be punished without sound grounds.

Concerning the question why two of five arrested were kept in the Isolator Cell of KGB while the remaining three were in the

reliminary detention cell, the deputy Procurator General explained that they should all be kept in the KGB Isolator Cell, but since there was no room enough for all of them they were kept in Preliminary Isolator Cell and as soon as they had enough room the other three detained would be transferred to the KGB Isolator Cell.

The audience also learned that investigation of Zaur Kobalia's case was over and his lawyer was getting familiar with the case materials. As for the Cases of Vakhtang Kobalia, Badri Zarnadze, Soso Zhgenti, Jambul Bokuchava and others they might be united with other cases which were still under investigation.

To the question of the journalists whether it was possible that the terrorist organization "Algetis Mglebi" (Algeti Wolves) was formed by the authorities themselves, A. Baluashvili answered that it was absolutely out of question "since the authorities presently do not have capability and means to keep such organization..."

When asked how he would comment 15 murders which were not discovered yet, A. Baluashvili answered that they had some information ... all cases were brought to end but it would take them a year and a half to gain the proofs... The Prosecutor's Office on July 5 raised the question before the head of the State about the funding of the investigating group, but no money had entered so far... Proceeding from the logic of the press-conference it is only natural to get interested: who will be the sixteenth victim?! The question, unfortunately, remained without the answer.

To the Mass Media

On July 21, 1995 the representatives of Jaba Ioseliani's subordinate organizations "Mkhedrioni" and "Archevani" came to the National council's conference (at hole society "Tsodna") They suggested that the political forces of the National Council should take part in National Congress.

The representatives of Georgian Helsinki Union and several political organizations left the hall as a sign of protest and categorically stated to other organizations of the council that Georgian Helsinki Union considered it impossible to attempt any alliance with the above mentioned organizations.

Even though in 1995, July 25 the some representatives of the mentioned organizations appeared at the council's conference again. After the closing of the council's conference those representatives whom Jaba Ioseliani joined himself, held the meeting with some members of admitted organizations to the council at hole.

Georgian Helsinki Union's political council and the republic board categorically declares that Georgian Helsinki Union can't stand any kind of collaboration with "Mkhedrioni" and any organization based on it.

Georgian Helsinki Union objects to motions suggested by the society "Archevani" about a holding of national congress.

Georgian Helsinki Union's political council and the republic board announce that the admitted political organizations to the council should leave the national council in case of repeating another incorrect move once more.

At the same time we are eager to remained our forgetful governing regime and its mass media of the fact that the first President of Georgia, the founder and the permanent Speaker of Georgian Helsinki Union Zviad Gamsakhurdia was the first who exposed "Mkhedrioni". So, the governing regime's attempt to identify national movement with "Mkhedrioni" is lacking of any grounds.

July 26, 1995